

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

**ОЦІНКА СТРУКТУРИ АКТИВІВ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ
ФОРМУВАННЯ У ДІАГНОСТИЦІ МАЙНОВОГО
СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу, групи 472-1
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Сушинський Микола Васильович_____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Юрій Едуард Олександрович_____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від « ____ » червня 2026 р.*

*Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ доц. Харабара В.М.*

АНОТАЦІЯ

Сушинський М.В. Оцінка структури активів та джерел їх формування у діагностиці майнового стану підприємства. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026. 57 с.

В кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти оцінки структури активів та джерел їх формування. Визначена економічна сутність активів підприємства та джерел їх формування, вивчено методичні підходи щодо їх оцінювання. Проведено аналіз складу та структури активів підприємства, а також джерел їх формування, оцінено майновий стан підприємства. Розглянуто напрями оптимізації структури активів підприємства та джерел їх формування.

Ключові слова: активи, структура активів, джерела формування активів, власний капітал, позиковий капітал, майновий стан.

ANNOTATION

Susynskyi M.V. Assessment of the structure of assets and their sources in diagnosing an enterprise's financial position. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor) level of higher education in specialty 072 – Finance, banking and insurance. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2026. 57 p.

The qualification work examines the theoretical and practical aspects of assessing the structure of assets and their sources. The economic essence of an enterprise's assets and their sources is defined, and methodological approaches to their assessment are studied. An analysis of the composition and structure of an enterprise's assets, as well as the sources of their formation, has been carried out, and the enterprise's financial position has been assessed. Directions for optimising the structure of an enterprise's assets and the sources of their formation are considered.

Keywords: assets, asset structure, sources of asset formation, equity capital, debt capital, financial position.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень мають посилання на відповідне джерело.

_____ М.В. Сушинський

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ.....	6
1.1. Економічна суть активів підприємства, їх склад та структура.....	6
1.2. Джерела формування активів підприємства та їх характеристика.....	11
1.3. Методичні підходи до діагностики майнового стану підприємства	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ДП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ ЛІСНИЦТВО» ЗА 2023-2025 РОКИ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ	21
2.1. Аналіз складу та структури активів підприємства.....	21
2.2. Оцінка джерел формування активів підприємства.....	25
2.3. Аналіз майнового стану та ефективності використання майна підприємства.....	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ.....	38
3.1. Обґрунтування основних шляхів оптимізації структури активів підприємства.....	38
3.2. Шляхи вдосконалення системи управління джерелами формування активів підприємства.....	44
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Функціонування будь-якого підприємства безпосередньо пов'язане з наявністю та ефективним використанням активів, які забезпечують здійснення виробничої, фінансової й господарської діяльності. Виробництво продукції, виконання робіт чи надання послуг неможливе без відповідної матеріально-технічної бази, до складу якої входять будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, сировина, матеріали та інші ресурси. Саме ці елементи формують основу майнового потенціалу підприємства та беруть участь у процесі створення вартості готової продукції, поступово переносячи на неї свою вартість.

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває оцінка структури активів і джерел їх формування, оскільки саме від оптимального співвідношення власного та залученого капіталу, а також раціонального розміщення ресурсів залежить фінансова стійкість, ліквідність і конкурентоспроможність підприємства. Аналіз майнового стану дозволяє визначити рівень забезпеченості підприємства активами, оцінити ефективність їх використання та виявити резерви підвищення результативності діяльності.

Важливим аспектом управління підприємством є забезпечення достатнього обсягу активів, їх своєчасне оновлення та ефективне використання відповідно до стратегічних цілей розвитку. Саме тому діагностика майнового стану підприємства повинна включати комплексне дослідження структури активів, джерел їх формування та ефективності використання ресурсного потенціалу. Раціональне управління активами сприяє підвищенню фінансової стабільності підприємства, забезпеченню його платоспроможності та формуванню передумов для сталого економічного розвитку.

Питання економічної сутності активів підприємства, особливостей їх формування та оцінки ефективності використання досліджували у своїх працях багато вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких: В.О. Безугла, Т.В. Момот, М.В. Кадничанський, Ю.О. Тараруєв, Д.І. Дема, І.Г. Чалий,

Л.М. Дорохова, О.М. Веленчук, О.В. Майор, О.І. Скаско, М.М. Нашкерська, М.М. Виклюк, О.В. Килин, З.А. Атаманчук, А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк, М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, Н.А. Свелеба, О.Ю. Ніпіаліді, В.М. Коваленко, О.В. Кнейслер, О.Р. Квасовський, В.М. Шелудько, І.А. Бланк та інші. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, питання комплексної оцінки активів і джерел їх формування у системі діагностики майнового стану підприємства залишаються актуальними та потребують подальших досліджень.

Метою роботи є – обґрунтування заходів по вирішенню проблем оцінки структури активів та джерел їх формування у діагностиці майнового стану підприємства.

Об'єктом дослідження виступає майновий стан ДП «Чернівецьке військове лісництво».

Предметом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у ДП «Чернівецьке військове лісництво» з приводу формування структури активів та джерел їх формування.

Для розкриття вказаної мети доцільним є розв'язання таких завдань:

- дослідити економічну сутність активів підприємства, їх склад та структуру;
- дати характеристику джерелам формування активів підприємства;
- вивчити методичні підходи до діагностики майнового стану підприємства;
- проаналізувати склад та структуру активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки;
- оцінити джерела формування активів підприємства;
- здійснити аналіз майнового стану та ефективності використання майна підприємства;
- окреслити основні шляхи оптимізації структури активів підприємства;
- дослідити шляхи вдосконалення системи управління джерелами формування активів підприємства.

У процесі дослідження були використані загальнонаукові, а також спеціальні методи економічного аналізу. Зокрема, методи аналізу й синтезу застосовувалися для вивчення теоретичних аспектів активів підприємства та джерел їх формування та узагальнення отриманих результатів. Горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності використовувався для оцінки динаміки та структури активів ДП «Чернівецьке військове лісництво». Метод фінансових коефіцієнтів застосовувався при визначенні ефективності використання активів підприємства та оцінці його майнового стану. Порівняльний аналіз дав можливість зіставити фактичні значення показників із нормативними та оцінити рівень ефективності діяльності підприємства. Графічний метод використовувався для наочного відображення динаміки, структури та тенденцій зміни основних фінансово-економічних показників.

Інформаційну основу дослідження становлять наукові та навчально-методичні джерела з проблематики аналізу й оцінки майнового стану підприємства, зокрема підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті у фахових виданнях, збірники наукових праць, а також матеріали науково-практичних конференцій, семінарів і симпозіумів. У процесі дослідження використано законодавчі й нормативно-правові акти, які здійснюють регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств і ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Практичну базу дослідження сформували дані фінансової звітності ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки. Додатково опрацьовано інформаційні ресурси мережі Інтернет, які містять актуальні аналітичні та статистичні матеріали з теми дослідження.

Кваліфікаційна робота включає вступ, основну частину та висновки. Результати проведеного дослідження викладені на 57 сторінках, список використаних джерел складається із 50 найменувань. Робота містить 13 таблиць, 6 рисунків та 3 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ

1.1. Економічна суть активів підприємства, їх склад та структура

Одним із головних завдань підприємства є формування достатнього обсягу ресурсів для забезпечення безперервності виробничого процесу. Недостатність або неефективне використання майна може призвести до перебоїв у діяльності підприємства та, як наслідок, до фінансових втрат. Саме тому важливого значення набуває організація обліку та контролю за наявністю і використанням майнових ресурсів підприємства.

Відповідно до положень бухгалтерського обліку, у балансі підприємства у складі активів відображаються лише ті ресурси, які мають вартісну оцінку та здатні приносити економічні вигоди у майбутньому [1, с.152]. Таким чином, активи є важливою складовою майнового потенціалу підприємства та забезпечують здійснення його господарської діяльності.

У науковій літературі вітчизняних і зарубіжних дослідників існують різні підходи до трактування поняття «активи підприємства». Основні визначення даної економічної категорії наведені у табл. 1.1.

Проведений аналіз наукових підходів щодо трактування сутності поняття «активи» свідчить про відсутність єдиного трактування даної економічної категорії. Більшість науковців розглядають активи як ресурси або майнові цінності, що перебувають під контролем підприємства та використовуються для отримання економічної вигоди у майбутньому.

Нормативне визначення, наведене у НП(С)БО 1 [25], акцентує увагу на контролі над ресурсами та їх здатності приносити економічні вигоди. Наукові підходи, у свою чергу, доповнюють це трактування характеристиками прибутковості, ліквідності, ризику, інвестиційної природи активів та їх ролі у формуванні фінансового потенціалу підприємства.

Таблиця 1.1

Підходи до трактування сутності терміну «активи»

Автор	Визначення
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Активи — це ресурси, які перебувають під контролем підприємства внаслідок попередніх господарських подій та використання яких у майбутньому забезпечить отримання економічної вигоди [25].
В. О. Безугла, Т. В. Момот, Ю. О. Тараруєв; Д. І. Дема, Л. М. Дорохова	Активи розглядаються як економічні ресурси підприємства у формі майнових цінностей, які використовуються для отримання прибутку в процесі господарської діяльності [23, с. 98; 9, с. 37].
О. І. Скаско, О. В. Майор, Ю. В. Тимчишин-Чемерис	Активи — це економічні ресурси, що належать підприємству та застосовуються у процесі його діяльності з метою одержання доходу у майбутніх періодах [37, с. 158].
А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик	Активи визначаються як контрольовані підприємством ресурси, сформовані внаслідок минулих подій та здатні приносити економічні вигоди в майбутньому [32, с. 163].
Н. В. Петруня	Активи є результатом вкладення капіталу у матеріальні, нематеріальні та фінансові цінності шляхом здійснення інвестицій [30, с. 189].
М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко	Активи характеризуються як майно підприємства у матеріальній та нематеріальній формах, сформоване за рахунок власних або позикових коштів і призначене для використання у фінансово-господарській діяльності [17, с. 151].
О. В. Кнейслер, О. Р. Квасовський, О. Ю. Ніпіаліді	Активи трактуються як майнові цінності, що використовуються підприємством для отримання прибутку, зміцнення фінансового потенціалу та підвищення ринкової вартості підприємства [15, с. 154].
В. М. Шелудько	Активи — це майно підприємства у нематеріальній та матеріальній формах, яке формується за рахунок як власних так і залучених ресурсів та використовується для здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутку [45, с. 49].
І. А. Бланк	Активи визначаються як економічні ресурси, контрольовані підприємством і сформовані за рахунок вкладеного капіталу, які мають визначену вартість, здатність приносити дохід та перебувають під впливом факторів ризику, часу й ліквідності [4, с. 153].
Н. О. Ковальчук	Активи являють собою сукупність майнових цінностей, що використовуються підприємством у господарській діяльності та забезпечують у майбутньому отримання економічних вигід з урахуванням впливу ризику, ліквідності та часу [16].

Отже, активи доцільно розглядати як сукупність матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів підприємства, які перебувають у його розпорядженні, використовуються у процесі господарської діяльності та забезпечують отримання економічних вигід і досягнення стратегічних цілей підприємства.

Відповідно до вимог бухгалтерського обліку активи суб'єкта господарювання поділяються на необоротні й оборотні (рис. 1.1). Оборотні активи являють собою сукупність ресурсів, які використовуються у процесі поточної господарської діяльності та можуть бути перетворені у грошові кошти, реалізовані або спожиті протягом одного операційного циклу чи одного

року.

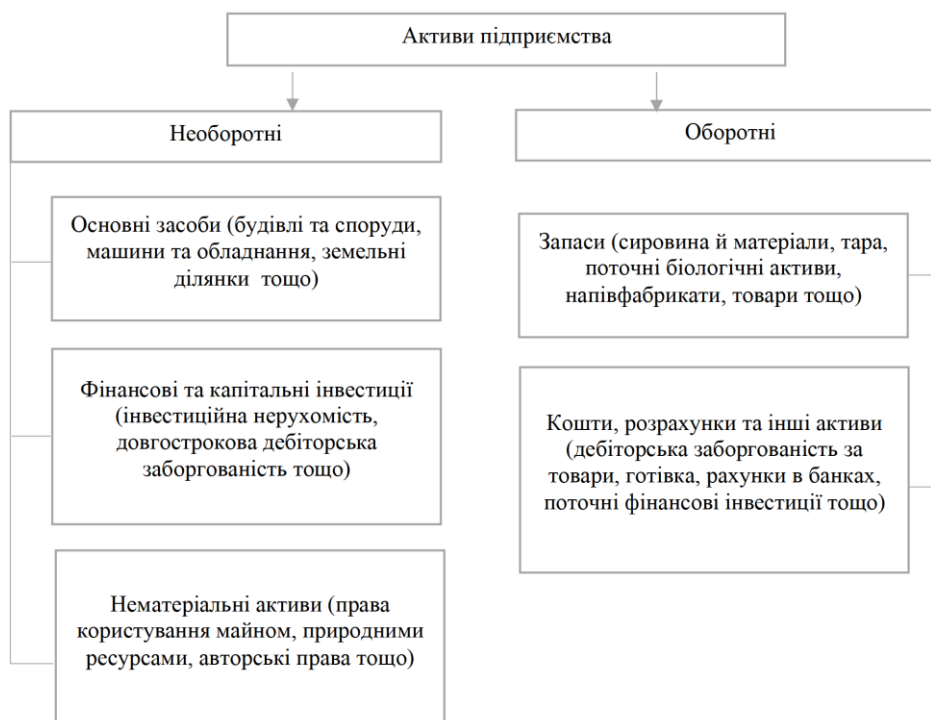

Рис. 1.1. Класифікація активів підприємства за економічним змістом

Оборотні активи характеризуються високим рівнем ліквідності, оскільки саме вони забезпечують безперервність виробничого процесу та виконання поточних фінансових зобов'язань підприємства. До таких активів належать грошові кошти, виробничі запаси, дебіторська заборгованість, готова продукція та інші ресурси, що беруть участь у короткостроковому кругообігу коштів підприємства. Саме завдяки оборотним активам забезпечується здійснення операційної діяльності та підтримується належний рівень платоспроможності суб'єкта господарювання [22, с. 141].

Основними характерними рисами оборотних активів є: повне споживання або реалізація протягом одного операційного циклу, тривалість якого зазвичай не перевищує одного року; висока швидкість обігу та можливість швидкого перетворення у грошову форму; забезпечення поточних потреб підприємства у процесі виробництва та реалізації продукції; високий рівень ліквідності порівняно з необоротними активами; участь у формуванні безперервного процесу господарської діяльності підприємства [18, с.38].

Таким чином, оборотні активи є важливою складовою майна

підприємства, оскільки забезпечують ефективне функціонування виробничого процесу, реалізацію продукції та підтримання фінансової стабільності. До складу оборотних активів входять ресурси, що використовуються у короткостроковому періоді та забезпечують безперервність кругообігу коштів підприємства.

Основу оборотних активів формують виробничі запаси, до яких належать сировина, матеріали, паливо, запасні частини та інші ресурси, необхідні для виробництва продукції. Важливим елементом є незавершене виробництво, яке характеризує продукцію, що перебуває на стадії обробки та ще не готова до реалізації. Готова продукція і товари відображають результати діяльності підприємства, призначені для продажу споживачам.

Значне місце у структурі оборотних активів займає дебіторська заборгованість, яка виникає внаслідок реалізації продукції або послуг з відстрочкою платежу. До оборотних активів також належать поточні фінансові інвестиції та грошові кошти, що забезпечують ліквідність і платоспроможність підприємства [11, с.18].

Крім того, у складі оборотних активів виділяють інші оборотні активи підприємства та витрати майбутніх періодів, які пов'язані із поточною діяльністю суб'єкта господарювання.

Отже, до оборотних активів суб'єкта господарювання входить широкий спектр ресурсів, що використовуються задля забезпечення безперервності операційної діяльності підприємства в короткостроковій перспективі.

Необоротні активи являють собою частину майна підприємства, яка використовується у господарській діяльності протягом тривалого періоду та не призначена для швидкої реалізації чи перетворення у грошові кошти. Такі активи забезпечують виробничий процес, формують матеріально-технічну базу підприємства та сприяють його стабільному функціонуванню в довгостроковій перспективі. У науковій літературі необоротні активи часто визначають як основні або капітальні активи підприємства.

Характерними особливостями необоротних активів є тривалий строк

використання, який перевищує один рік, значна вартість та поступове перенесення їхньої вартості на витрати підприємства шляхом нарахування амортизації. На відміну від оборотних активів, вони не беруть участі в одному виробничому циклі, а використовуються багаторазово для забезпечення діяльності підприємства.

Відповідно до П(С)БО 7 [34] складу необоротних активів становить: «земельні ділянки, будівлі, споруди, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, інвентар, багаторічні насадження та інші види основних засобів. Поділ необоротних активів на окремі групи дозволяє здійснювати їх ефективний облік, контроль технічного стану, нарахування амортизації та прийняття управлінських рішень щодо оновлення чи модернізації» [27, с.34].

Водночас важливу роль у діяльності підприємства відіграють і оборотні активи, які забезпечують безперервність поточної діяльності та швидкий обіг ресурсів. До їх складу входять виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, грошові кошти та інші короткострокові активи.

Таким чином, необоротні активи суб'єкта господарювання включають в себе довготривалі матеріальні й нематеріальні ресурси, використання яких здійснюється протягом тривалого часового періоду, а також формують основу для майбутнього стабільного функціонування й розвитку суб'єкта господарювання.

Отже, активи підприємства є важливою складовою його майна та основою здійснення господарської діяльності. Вони поділяються на необоротні й оборотні активи, які відрізняються за характером використання, строками обігу та функціональним призначенням. Рациональна структура активів і ефективне управління ними забезпечують фінансову стійкість, ліквідність та підвищення результативності діяльності підприємства.

1.2. Джерела формування активів підприємства та їх характеристика

За умов сучасної ринкової економіки ефективне управління активами суб'єкта господарювання є важливою умовою забезпечення його стабільного функціонування, фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності. Рациональне формування та використання активів сприяє безперервному здійсненню виробничих процесів, виконанню фінансових зобов'язань, реалізації інвестиційних проєктів і підвищенню результативності господарської діяльності. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження джерел формування активів та пошук найбільш ефективних підходів до їх використання [26, с.320].

У науковій літературі джерела формування активів розглядаються як сукупність фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємства та використовуються для забезпечення його господарської діяльності. Саме ці ресурси формують майнову базу суб'єкта господарювання, забезпечують процес відтворення та створюють передумови для виконання поточних і довгострокових фінансових зобов'язань.

Таким чином, джерела формування активів підприємства являють собою систему власних і залучених ресурсів, за рахунок яких здійснюється фінансування діяльності підприємства та забезпечується його подальший розвиток. До складу таких джерел входять фінансові та матеріальні ресурси, необхідні для ефективного функціонування підприємства.

Усі джерела формування активів традиційно поділяють на дві основні групи — власний і позиковий капітал. Власний капітал характеризує частину ресурсів, що належить власникам підприємства та використовується для фінансування його діяльності. Структура власного капіталу підприємства наведена на рис. 1.2.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [25], власний капітал визначається як різниця між активами підприємства та його зобов'язаннями.

Однак таке визначення переважно розкриває порядок обчислення власного капіталу та не повною мірою розкриває економічну сутність джерел його формування і напрямів використання у діяльності підприємства.

Аналіз наукових підходів до трактування поняття «власний капітал» свідчить про багатогранність даної економічної категорії. Одні науковці розглядають його як джерело формування майна підприємства, інші — як частку власників у сукупності ресурсів підприємства або як вкладені засновниками кошти.

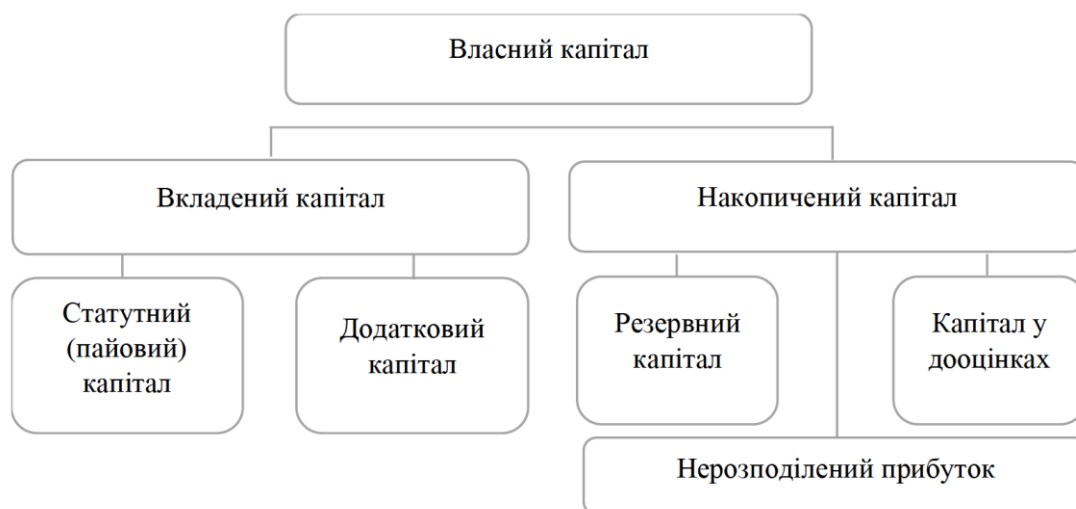

Рис. 1.2 Структура власного капіталу підприємства

Незважаючи на відмінності у підходах, більшість авторів погоджуються, що власний капітал є основою фінансової незалежності підприємства, забезпечує стабільність його діяльності та створює передумови для подальшого розвитку. Саме достатній обсяг власного капіталу сприяє підвищенню платоспроможності, фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємства.

Отже, власний капітал становить сукупність власних фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, сформованих за рахунок внесків засновників, результатів господарської діяльності й інших внутрішніх джерел, які використовуються для формування активів і забезпечення функціонування підприємства.

Зареєстрований (статутний) капітал є початковою основою діяльності

підприємства та відображає суму коштів або майна, внесених засновниками під час створення суб'єкта господарювання. Його розмір закріплюється у статутних документах підприємства та може бути представлений як у грошовій, так і в натуральній формі. Статутний капітал виконує важливу гарантійну функцію, оскільки характеризує мінімальний обсяг ресурсів, необхідних для забезпечення діяльності підприємства та виконання ним зобов'язань перед кредиторами й іншими зацікавленими сторонами. У процесі діяльності підприємства величина статутного капіталу може змінюватися відповідно до рішень власників або уповноважених органів управління [6, с.147].

Додатковий капітал являє собою частину власного капіталу, яка формується понад розмір статутного капіталу та використовується для забезпечення фінансових потреб підприємства. До його складу можуть входити додаткові внески власників, емісійний дохід, нерозподілені прибутки минулих років та інші складові. Значну роль у формуванні додаткового капіталу відіграють накопичені прибутки, що залишаються у розпорядженні підприємства та спрямовуються на розвиток виробництва, інвестиційну діяльність або створення резервів. Крім того, джерелом збільшення додаткового капіталу може бути зростання вартості активів підприємства [24].

Резервний капітал створюється за рахунок частини прибутку підприємства та призначений для покриття можливих збитків, непередбачених витрат або фінансових ризиків. Наявність резервного капіталу свідчить про рівень фінансової стійкості підприємства та його здатність реагувати на негативні зміни зовнішнього середовища. Такі резерви можуть створюватися для покриття майбутніх витрат, виконання податкових зобов'язань чи компенсації можливих фінансових втрат. Формування резервного капіталу є важливим елементом системи управління фінансовими ризиками підприємства.

Капітал у дооцінках відображає результати переоцінки активів підприємства, що виникають унаслідок зміни їх ринкової вартості. Проведення дооцінки дозволяє привести балансову вартість активів у відповідність до реальних ринкових умов та забезпечити більш об'єктивне відображення

фінансового стану підприємства. Результати дооцінки можуть як збільшувати, так і зменшувати величину власного капіталу залежно від зміни вартості активів.

Нерозподілений прибуток є частиною власного капіталу, яка формується в результаті отримання підприємством прибутку та залишається у його розпорядженні після здійснення обов'язкових виплат і розподілу доходів між власниками. Такий прибуток використовується для фінансування розвитку підприємства, реалізації інвестиційних проєктів, розширення виробництва, впровадження інновацій та формування резервів.

Другою важливою складовою джерел формування активів підприємства є позиковий капітал. Його використання дає можливість підприємству збільшувати обсяги господарської діяльності, розширювати виробництво та підвищувати ефективність використання власних ресурсів. Завдяки залученню позикових коштів підприємства можуть фінансувати інвестиційні проєкти, оновлювати матеріально-технічну базу та забезпечувати подальший розвиток без необхідності повного використання власного капіталу.

Позиковий капітал являє собою сукупність грошових ресурсів, які підприємство залучає на умовах повернення у формі кредитів, позик або інших боргових зобов'язань для фінансування своєї діяльності [13, с. 48]. Такі ресурси дозволяють підприємству оперативно забезпечувати потребу у фінансуванні та підтримувати безперервність виробничого процесу. Серед основних переваг використання позикового капіталу можна виділити можливість залучення значних обсягів фінансових ресурсів, підвищення фінансового потенціалу підприємства та розширення масштабів його діяльності. Крім того, використання позикових коштів сприяє отриманню ефекту «податкового щита», оскільки витрати на обслуговування боргу можуть враховуватися при визначенні бази оподаткування. Разом із тим залучення позикового капіталу супроводжується певними ризиками, зокрема зростанням фінансової залежності, зниженням рівня фінансової стійкості, ризиком втрати платоспроможності та залежністю вартості залучених ресурсів від стану

фінансового ринку.

Позиковий капітал підприємства можна поділити на довгострокові та поточні зобов'язання підприємства, забезпечення майбутніх витрат й платежів, а також доходи майбутніх періодів. Важливе місце у структурі позикового капіталу займають довгострокові зобов'язання, які використовуються для формування активів підприємства та фінансування його довгострокових потреб. До таких зобов'язань належать борги, строк погашення яких перевищує один календарний рік. Зокрема, це можуть бути фінансові зобов'язання, довгострокові банківські кредити, інші довгострокові джерела фінансування та відстрочені податкові платежі. Використання довгострокових позикових ресурсів сприяє реалізації масштабних інвестиційних проєктів і забезпечує стабільність фінансування діяльності підприємства у перспективі.

Залучення довгострокових зобов'язань надає підприємству можливість фінансувати свою діяльність не лише за рахунок власних ресурсів, а й шляхом використання зовнішніх джерел фінансування. Це сприяє розширенню масштабів господарської діяльності, оновленню основних засобів, модернізації виробництва та реалізації інвестиційних програм. У результаті підприємство отримує можливість підвищити ефективність діяльності, зміцнити свої ринкові позиції та збільшити прибутковість.

Поточні зобов'язання являють собою боргові зобов'язання підприємства, з можливістю погашення протягом одного року або одного операційного циклу. До їх складу належать короткострокові банківські кредити, кредиторська заборгованість, поточні зобов'язання за розрахунками та інші короткострокові борги. Такі зобов'язання забезпечують підтримання поточної діяльності підприємства, сприяють збереженню належного рівня ліквідності та дозволяють своєчасно покривати операційні витрати, зокрема витрати на оплату праці, придбання сировини, матеріалів і товарів [29, с.207].

Важливим елементом позикового капіталу є забезпечення майбутніх витрат і платежів, які формуються для покриття потенційних зобов'язань підприємства, сума або строки виникнення яких на дату складання звітності

точно не визначені. Створення таких резервів дає змогу підприємству ефективніше управляти фінансовими ризиками та підтримувати стабільність господарської діяльності. До складу забезпечень можуть входити резерви на оплату відпусток працівникам, гарантійні зобов'язання, компенсаційні виплати та інші майбутні витрати.

Доходи майбутніх періодів виникають у випадках, коли підприємство отримує оплату за товари чи послуги до моменту їх фактичного надання. Відповідно до принципу нарахування, такі суми не визнаються доходом у поточному періоді, а обліковуються як зобов'язання до моменту виконання підприємством своїх зобов'язань перед покупцями чи замовниками [33, с.71].

Отже, формування активів суб'єкта господарювання здійснюється за рахунок як власних так і позикових джерел фінансування. До складу власного капіталу належать статутний, додатковий та резервний капітал, капітал у дооцінках, а також нерозподілений прибуток. Позиковий капітал представлений залученими фінансовими ресурсами у формі кредитів, позик та інших боргових зобов'язань і включає поточні та довгострокові зобов'язання, доходи майбутніх періодів й забезпечення майбутніх витрат. Раціональне співвідношення власних і залучених джерел фінансування є важливою умовою забезпечення фінансової стійкості та ефективного функціонування підприємства.

1.3. Методичні підходи до діагностики майнового стану підприємства

Оцінка майнового стану підприємства є важливою складовою комплексного аналізу його фінансового стану. Вона здійснюється за допомогою системи показників, аналіз яких дає можливість своєчасно виявляти негативні тенденції у діяльності підприємства, оцінювати ефективність використання майна та знижувати ризик виникнення фінансових ускладнень або банкрутства.

Для більш повного розуміння процесу оцінювання майнового стану необхідно визначити основні етапи його проведення та забезпечити їх

послідовне виконання. Аналіз наукових джерел свідчить про існування різних підходів до організації процесу оцінювання майнового стану підприємства.

Так, Н. І. Горбаль та В. З. Борбулевич виділяють такі основні етапи оцінювання: збір і систематизацію інформації, вибір абсолютних та відносних показників оцінки, застосування методів фінансово-економічного аналізу, а також формування висновків щодо ефективності діяльності підприємства на основі отриманих результатів [8, с.209].

На думку О. В. Мізіна, процедура оцінювання ефективності використання майна повинна включати визначення основних параметрів аналізу, збір необхідної інформації, розрахунок показників ефективності використання основних та оборотних засобів, оцінку впливу використання майна на фінансовий стан підприємства, а також розроблення заходів щодо підвищення ефективності управління майновими ресурсами [21, с.189].

Окремі науковці [19, с. 75-76] виокремлюють більш деталізовані напрями аналізу майнового стану підприємства, серед яких: вертикальний і горизонтальний аналіз балансу, оцінка структури майна та його складових, аналіз виробничого потенціалу, дослідження складу і динаміки оборотних та необоротних активів, оцінка структури активів, а також визначення ефективності використання майна підприємства. Зазначені етапи фактично характеризують основні напрями комплексного аналізу майнового стану суб'єкта господарювання.

Узагальнення наукових підходів дозволяє сформувати типовий алгоритм оцінювання майнового стану підприємства, який передбачає послідовне виконання взаємопов'язаних етапів аналітичної роботи та забезпечує комплексну оцінку структури активів, джерел їх формування й ефективності використання майнових ресурсів підприємства (рис. 1.3).

У сучасних умовах оцінювання майнового стану підприємства може здійснюватися як внутрішніми, так і зовнішніми суб'єктами аналізу. Внутрішню оцінку, як правило, проводять економічні, фінансові або аналітичні підрозділи підприємства з метою контролю ефективності використання майна,

оцінки фінансової стійкості та прийняття управлінських рішень. Зовнішнє оцінювання майнового стану здійснюється незалежними експертами або сертифікованими оцінювачами, які мають право проводити професійну оцінку майна відповідно до чинного законодавства.

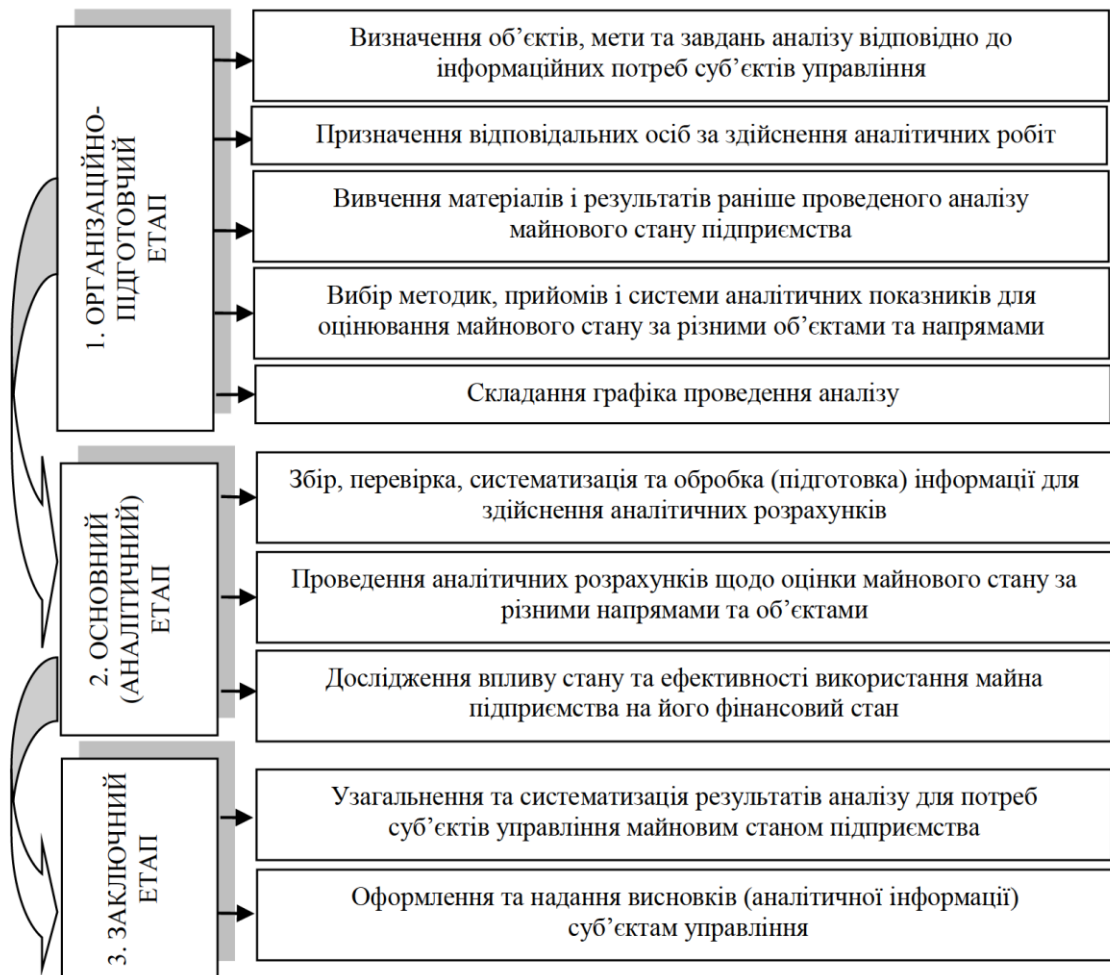

Рис. 1.3. Етапи здійснення аналітичної роботи під час оцінювання майнового стану підприємства

Оцінка майнового стану підприємства є важливою не тільки для внутрішніх, але й для зовнішніх користувачів інформації. Для керівництва підприємства результати такого аналізу є основою для прийняття рішень щодо управління активами та підвищення ефективності діяльності. Водночас зовнішні користувачі, зокрема кредитори, інвестори, партнери та контролюючі органи, використовують результати оцінювання для визначення рівня фінансової надійності, платоспроможності та інвестиційної привабливості

підприємства.

Одним із ключових аспектів проведення аналізу майнового стану є формування обґрунтованої системи показників та вибір відповідного методичного інструментарію. Реалізація різних підходів до оцінювання здійснюється за допомогою певних методів і прийомів аналізу. У вітчизняній та зарубіжній практиці використовується значна кількість методик оцінки майнового стану підприємства, які відрізняються за набором показників, напрямками аналізу та особливостями практичного застосування. Порівняльна характеристика окремих методик наведена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Узагальнення методичних підходів до оцінювання майнового стану підприємства

Об'єкт аналізу / джерело	Основні напрями аналізу	Методи та прийоми аналізу
Майно підприємства та джерела його формування [10, с.34-40]	1. Дослідження динаміки активів підприємства; 2. Аналіз структури та складу майна; 3. Розрахунок співвідношень між окремими видами активів і джерелами їх формування; 4. Оцінка забезпеченості підприємства основними засобами, запасами, грошовими коштами; 5. Аналіз швидкості обороту майна; 6. Визначення ефективності використання активів. Напрями аналізу джерел формування майна: 1. Оцінка динаміки капіталу; 2. Аналіз структури джерел фінансування; 3. Дослідження розподілу капіталу між видами активів; 4. Аналіз ефективності використання капіталу.	Горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний та порівняльний аналіз
Майновий стан підприємства [19, с.73-85]	1. Вертикальний та горизонтальний аналіз балансу; 2. Загальна оцінка майнового стану підприємства; 3. Аналіз виробничого потенціалу; 4. Розрахунок основних показників оцінки майнового стану; 5. Дослідження складу й динаміки оборотних активів; 6. Аналіз необоротних активів; 7. Оцінка структури активів; 8. Аналіз результативності використання майна.	Вертикальний і горизонтальний аналіз, аналітичний баланс, порівняльний, коефіцієнтний та факторний аналіз
Майновий стан підприємства [12, с.185-189]	1. Аналіз структури, складу та змін майна і джерел його формування на основі балансу; 2. Дослідження показників зносу, оновлення та вибуття основних засобів.	Горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, формування аналітичного балансу.
Майновий стан підприємства [42, с.45-90]	1. Аналіз структури та динаміки активів і пасивів; 2. Оцінка активу аналітичного балансу; 3. Оцінка пасиву аналітичного балансу; 4. Аналіз необоротних активів; 5. Дослідження оборотних активів; 6. Аналіз співвідношення власного і позикового капіталу. і позикового капіталу	Побудова аналітичного балансу, вертикальний і горизонтальний аналіз, коефіцієнтний аналіз
Майно підприємства, джерела формування капіталу підприємства [44, с. 213-230, 237-257, 263-273]	1. Аналіз структури й динаміки майна підприємства; 2. Оцінка ефективності формування активів; 3. Дослідження впливу основних засобів на фінансовий стан; 4. Аналіз розміщення фінансових ресурсів в оборотних активах; 5. Оцінка ефективності використання запасів; 6. Аналіз структури та динаміки джерел капіталу; 7. Оцінка ефективності формування капіталу підприємства.	Горизонтальний і вертикальний аналіз, порівняння темпів зміни показників, коефіцієнтний, факторний та індексний аналіз

Аналіз наведених у табл. 1.2 підходів до оцінювання майнового стану підприємства свідчить, що більшість науковців як основні методи дослідження використовують горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз. Саме ці методичні прийоми дозволяють оцінити структуру активів і джерел їх формування, визначити тенденції зміни показників у динаміці та встановити рівень ефективності використання майнових ресурсів підприємства.

Окремі дослідники пропонують застосовувати у процесі аналізу додаткові трансформаційні інструменти, зокрема складання скороченого або аналітичного балансу. Такий баланс формується шляхом об'єднання однорідних за економічним змістом статей фінансової звітності у відповідні групи та доповнюється показниками структури, динаміки й структурних змін. Використання аналітичного балансу дає можливість більш детально оцінити стан і зміни майна підприємства, а також дослідити тенденції розвитку його фінансового стану.

М. В. Стельмах та М. Ф. Дейнека рекомендують для аналізу майнового стану застосовувати метод матричного балансу. Зазначений метод дозволяє відобразити склад активів підприємства та джерела їх формування на початок і кінець звітного періоду, а також визначити зміни, що відбулися у структурі майна та фінансових ресурсів підприємства. Науковці наголошують, що використання матричних балансів значно розширює інформаційні можливості аналізу та сприяє більш ґрунтовному дослідженню майнового стану підприємства залежно від поставлених завдань і потреб користувачів інформації [39, с.289].

Отже, оцінка структури активів та джерел їх формування є важливою складовою аналізу майнового стану підприємства. Проведення такого аналізу дозволяє визначити ефективність використання майнових ресурсів, рівень фінансової стійкості та здатність підприємства забезпечувати безперервність господарської діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ДП «ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ ЛІСНИЦТВО» ЗА 2023-2025 РОКИ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ

2.1. Аналіз складу та структури активів підприємства

В умовах ринкової економіки активи є важливою складовою функціонування та розвитку підприємства, оскільки забезпечують здійснення господарської діяльності та реалізацію економічних інтересів його власників. Вони відображають сукупність ресурсів підприємства у різних формах, що використовуються у процесі виробництва, реалізації продукції та отримання фінансових результатів, і фактично характеризують майновий потенціал суб'єкта господарювання.

Обсяг активів та особливості їх структури безпосередньо впливають на ефективність діяльності підприємства. Зокрема, вони визначають рівень прибутковості та рентабельності, а також впливають на платоспроможність, ліквідність і здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати стабільність господарської діяльності [11, с.17].

Проведемо аналіз динаміки та структури активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки (табл. 2.1). Аналіз структури активів підприємства за 2023–2025 роки дозволяє оцінити зміни у співвідношенні оборотних та необоротних активів, а також визначити загальні тенденції у формуванні майнового потенціалу.

У 2023 році загальна вартість активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» становила 22008 тис. грн., при цьому переважну частку займали необоротні активи — 17376 тис. грн. (78,95%). Оборотні активи становили 4632 тис. грн., або 21,05%. Така структура є типовою для лісогосподарських підприємств, оскільки значна частина ресурсів зосереджена в основних засобах та інших довгострокових активах. У 2024 році відбулося зменшення загальної вартості активів до 13771 тис. грн. Необоротні активи скоротились до 9801 тис.

грн. (71,17%), тоді як оборотні активи становили 3970 тис. грн. (28,83%). Зростання питомої ваги оборотних активів свідчить про певне підвищення мобільності ресурсів підприємства.

Таблиця 2.1

Динаміка та структура активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки, (розраховано за додатками А.1-А.3)

Активи	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %
Необоротні активи	17376	78,95	9801	71,17	11155	64,20
Оборотні активи	4632	21,05	3970	28,83	6220	35,80
Разом:	22008	100,00	13771	100,00	17375	100,00
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,27		0,41		0,56	

У 2025 році загальна вартість активів зросла до 17375 тис. грн. Необоротні активи збільшились до 11155 тис. грн., проте їх частка зменшилась до 64,20%. Водночас оборотні активи зросли до 6220 тис. грн., а їх питома вага підвищилась до 35,80%. Це може свідчити про активізацію поточної діяльності підприємства та збільшення обсягів ресурсів, що обслуговують виробничий процес.

Коефіцієнт співвідношення оборотних й необоротних активів має стійку тенденцію до зростання: з 0,27 у 2023 році до 0,41 у 2024 році та 0,56 у 2025 році. Це вказує на поступове збільшення частки оборотних активів у загальній структурі майна підприємства.

Загалом можна зробити висновок, що структура активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» зазнає змін у напрямі підвищення частки оборотних активів. Це є позитивною тенденцією з точки зору ліквідності та гнучкості управління ресурсами, однак водночас підприємство зберігає значну частку необоротних активів, що обумовлено специфікою його діяльності та необхідністю підтримання матеріально-технічної бази.

Проведемо дослідження динаміки та складу необоротних активів ДП

«Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки. Як видно з табл. 2.2, у 2023 році загальна вартість необоротних активів становила 17 376 тис. грн., з яких переважну частку займали основні засоби — 17 290 тис. грн., або 99,51%. Відстрочені податкові активи становили лише 86 тис. грн. (0,49%), що свідчить про їх незначний вплив на загальну структуру.

Таблиця 2.2

Динаміка необоротних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки

Активи	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %
Основні засоби	17290	99,51	9674	98,70	11086	99,38
Відстрочені податкові активи	86	0,49	127	1,30	69	0,62
Всього необоротних активів	17376	100,00	9801	100,00	11155	100,00

У 2024 році відбулося зменшення вартості необоротних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» до 9801 тис. грн. Основні засоби скоротились до 9674 тис. грн., однак їх частка залишилась домінуючою — 98,70%. Водночас відстрочені податкові активи зросли до 127 тис. грн. (1,30%), що пов'язано зі змінами у податковому обліку підприємства.

У 2025 році спостерігається зростання необоротних активів до 11155 тис. грн. Вартість основних засобів збільшилась до 11086 тис. грн., а їх частка знову зросла до 99,38%. Відстрочені податкові активи зменшились до 69 тис. грн. (0,62%), що свідчить про їх нестабільну динаміку.

Загалом структура необоротних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» є стабільною та малодиверсифікованою, оскільки майже повністю представлена основними засобами. Така ситуація характерна для виробничих підприємств і вказує на значну залежність діяльності від матеріально-технічної бази. Водночас незначна частка відстрочених податкових активів не має суттєвого впливу на загальну структуру необоротних активів.

Отже, ДП «Чернівецьке військове лісництво» орієнтується на

використання матеріальних ресурсів як основи своєї діяльності, що потребує ефективного управління основними засобами та їх своєчасного оновлення.

Проведемо дослідження динаміки та складу оборотних активів ДП «Чернівецьке військово лісництво» за 2023-2025 роки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка оборотних активів ДП «Чернівецьке військово лісництво» за 2023-2025 роки

Група	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Запаси	2022	43,65	1987	50,05	2687	43,20
Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги	727	15,70	408	10,28	589	9,47
Дебіторська заборгованість за розрахунками	44	0,95	58	1,46	0	0,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	256	5,53	46	1,16	6	0,10
Гроші та їх еквіваленти	1510	32,60	1302	32,80	2341	37,64
Витрати майбутніх періодів	0	0,00	117	2,95	411	6,61
Інші оборотні активи	73	1,58	52	1,31	186	2,99
Всього оборотних активів	4632	100,00	3970	100,00	6220	100,00

Як видно з табл. 2.3, аналіз структури оборотних активів ДП «Чернівецьке військово лісництво» за 2023–2025 роки свідчить про зміни у їх складі та співвідношенні окремих елементів.

Найбільшу частку в структурі оборотних активів займають запаси: у 2023 році — 2022 тис. грн. (43,65%), у 2024 році — 1987 тис. грн. (50,05%), а у 2025

році — 2687 тис. грн. (43,20%). Зростання їх обсягу у 2025 році свідчить про збільшення ресурсів, необхідних для забезпечення виробничої діяльності.

Дебіторська заборгованість за товари, продукцію, послуги та роботи має тенденцію до зменшення частки: з 15,70% у 2023 році до 9,47% у 2025 році, що свідчить про покращення розрахункової дисципліни контрагентів. Інші види дебіторської заборгованості також скорочуються, зокрема інша поточна дебіторська заборгованість зменшилась з 256 тис. грн. до 6 тис. грн.

Грошові кошти та їх еквіваленти залишаються однією з вагомих складових оборотних активів і мають тенденцію до зростання: з 1510 тис. грн. у 2023 році до 2341 тис. грн. у 2025 році. Їх частка зросла до 37,64%, що позитивно характеризує ліквідність підприємства.

Витрати майбутніх періодів з'явилися у 2024 році (117 тис. грн.) і значно зросли у 2025 році до 411 тис. грн. (6,61%), що може бути пов'язано з авансуванням витрат на майбутні роботи.

Інші оборотні активи мають незначну частку, однак у 2025 році спостерігається їх зростання до 186 тис. грн.

Загальна вартість оборотних активів у 2024 році зменшилась до 3970 тис. грн., проте у 2025 році зросла до 6220 тис. грн., що свідчить про розширення обсягів поточної діяльності підприємства.

Отже, структура оборотних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» характеризується переважанням запасів і грошових коштів. Позитивним є зростання ліквідних активів і скорочення дебіторської заборгованості, що свідчить про покращення фінансового стану та підвищення платоспроможності підприємства.

2.2. Оцінка джерел формування активів підприємства

Фінансування активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» здійснюється за рахунок власних (статутний капітал обсягом 1513 тис. грн.,

додатковий капітал – 25 тис. грн., капітал у дооцінках – 12636 тис. грн. та непокритий збиток обсяг якого на кінець 2025 року склав 149 тис. грн.) та залучених коштів.

Проаналізувавши склад джерел формування активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки на основі даних Додатків Б.1, Б.2, Б.3 варто відмітити домінування власного капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів.

Як видно з табл. 2.4, у 2023 році обсяг власного капіталу становив 19351 тис. грн., що відповідало 87,93% загального капіталу. У 2024 році спостерігається зменшення абсолютного значення власного капіталу до 12127 тис. грн., проте його частка практично не змінилася і становила 88,06%. У 2025 році відбулося зростання власного капіталу до 14025 тис. грн., однак його питома вага знизилась до 80,72%, що свідчить про певне збільшення ролі залучених коштів у фінансуванні діяльності підприємства.

Таблиця 2.4

Динаміка складу джерел формування активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки

Група	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Власний капітал	19351	87,93	12127	88,06	14025	80,72
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Поточні зобов'язання і забезпечення	2657	12,07	1644	11,94	3350	19,28
Всього капіталу	22008	100,00	13771	100,00	17375	100,00

Довгострокові зобов'язання протягом усього аналізованого періоду були відсутні, що може свідчити про обережну фінансову політику підприємства та небажання залучати довгострокові кредити чи інші форми боргового фінансування.

Поточні зобов'язання у 2023 році становили 2657 тис. грн. (12,07%). У

2024 році їх обсяг зменшився до 1644 тис. грн. (11,94%), що може свідчити про зниження короткострокової заборгованості та покращення платоспроможності. Проте у 2025 році відбулося суттєве зростання поточних зобов'язань до 3350 тис. грн., а їх частка збільшилась до 19,28%, що може вказувати на підвищення залежності підприємства від короткострокових джерел фінансування.

Загальна сума капіталу підприємства у 2023 році становила 22008 тис. грн., у 2024 році вона зменшилась до 13771 тис. грн., а у 2025 році зросла до 17375 тис. грн. Така динаміка свідчить про нестабільність обсягів фінансових ресурсів підприємства, з подальшим частковим відновленням у 2025 році.

У цілому можна зробити висновок, що ДП «Чернівецьке військове лісництво» характеризується високою часткою власного капіталу, що є позитивним фактором фінансової стійкості. Водночас зростання частки поточних зобов'язань у 2025 році потребує додаткової уваги, оскільки може свідчити про підвищення фінансових ризиків і залежності від зовнішніх короткострокових джерел фінансування.

Аналіз динаміки та структури власного капіталу підприємства за 2023–2025 роки (табл. 2.5) показує наявність певних змін у його складових.

Таблиця 2.5

Динаміка власного капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки, тис. грн.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+/-)	
				2024 року від 2023	2025 року від 2024
Зареєстрований (пайовий) капітал	1513	1513	1513	0	0
Додатковий капітал	25	25	25	0	0
Капітал у дооцінках	18073	10801	12636	-7272	1835
Нерозподілений прибуток	-260	-212	-149	48	63
Резервний капітал	0	0	0	0	0
Власний капітал, всього	19351	12127	14025	-7224	1898

Зареєстрований (пайовий) капітал протягом усього досліджуваного періоду залишався незмінним і становив 1513 тис. грн. Відсутність змін свідчить про те, що підприємство не здійснювало додаткових внесків власників або перегляду статутного капіталу. Додатковий капітал ДП «Чернівецьке військове лісництво» також залишався стабільним на рівні 25 тис. грн. упродовж 2023–2025 років, що вказує на відсутність операцій, пов'язаних із його зміною.

Найбільшу частку у структурі власного капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» займає капітал у дооцінках. У 2023 році його обсяг становив 18073 тис. грн., у 2024 році він значно зменшився до 10801 тис. грн., тобто на 7272 тис. грн. У 2025 році спостерігається часткове відновлення цього показника до 12636 тис. грн. (+1835 тис. грн.). Така динаміка може бути пов'язана з переоцінкою активів підприємства.

Нерозподілений прибуток протягом аналізованого періоду має від'ємне значення, що свідчить про наявність непокритих збитків. У 2023 році він становив -260 тис. грн., у 2024 році — -212 тис. грн. (зменшення збитку на 48 тис. грн.), а у 2025 році — -149 тис. грн. (покращення на 63 тис. грн.). Це вказує на поступове скорочення збитковості діяльності підприємства.

Резервний капітал ДП «Чернівецьке військове лісництво» упродовж 2023–2025 років відсутній, що може свідчити про те, що підприємство не формує резерви для покриття можливих ризиків або збитків.

Загальна величина власного капіталу у 2023 році становила 19351 тис. грн. У 2024 році вона зменшилась до 12127 тис. грн. (на 7 224 тис. грн.), що зумовлено насамперед скороченням капіталу у дооцінках. У 2025 році власний капітал зріс до 14025 тис. грн. (+1898 тис. грн.), що свідчить про часткове відновлення фінансового потенціалу підприємства.

Отже, у структурі власного капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» переважає капітал у дооцінках, при цьому спостерігається нестабільна динаміка його загального обсягу. Позитивним є поступове зменшення непокритих збитків, однак відсутність резервного капіталу може

підвищувати фінансові ризики підприємства.

Друге місце за значимістю у загальній структурі капіталу належить поточним зобов'язанням і забезпеченням. Аналіз складу та динаміки позикового капіталу підприємства за 2023–2025 роки (табл. 2.6) свідчить про суттєві зміни у структурі поточних зобов'язань.

Таблиця 2.6

Динаміка позикового капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки, тис. грн.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+/-)	
				2024 року від 2023 року	2025 року від 2024 року
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	218	317	536	99	219
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	959	526	1425	-433	899
Кредиторська заборгованість за розрахунками із страхування	86	0	43	-86	43
Кредиторська заборгованість за одержаними авансами	358	249	1054	-109	805
Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	0	272	264	272	-8
Поточні забезпечення	998	252	0	-746	-252
Інші поточні зобов'язання	38	28	28	-10	0
Всього позиковий капітал	2657	1644	3350	-1013	1706

Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги має тенденцію до зростання: з 218 тис. грн. у 2023 році до 317 тис. грн. у 2024 році (+99 тис. грн.) та до 536 тис. грн. у 2025 році (+219 тис. грн.). Тобто, на ДП «Чернівецьке військове лісництво» відбувається збільшення обсягів закупівель та відтермінування розрахунків із постачальниками.

Заборгованість за розрахунками з бюджетом у 2024 році зменшилась на 433 тис. грн. (до 526 тис. грн.), однак у 2025 році різко зросла до 1425 тис. грн.

(+899 тис. грн.). Така динаміка може вказувати на накопичення податкових зобов'язань або погіршення платіжної дисципліни щодо обов'язкових платежів.

Кредиторська заборгованість із страхування у 2023 році становила 86 тис. грн., у 2024 році була відсутня, а у 2025 році знову виникла у розмірі 43 тис. грн. Це свідчить про нерівномірність здійснення відповідних платежів. Заборгованість за одержаними авансами ДП «Чернівецьке військове лісництво» у 2024 році скоротилась на 109 тис. грн. (до 249 тис. грн.), проте у 2025 році значно зросла до 1054 тис. грн. (+805 тис. грн.), що пов'язано із збільшенням обсягів передоплати від покупців.

Заборгованість з оплати праці була відсутня у 2023 році, у 2024 році становила 272 тис. грн., а у 2025 році дещо зменшилась до 264 тис. грн. (-8 тис. грн.). Поява такого виду заборгованості може свідчити про тимчасові труднощі з виплатою заробітної плати.

Поточні забезпечення ДП «Чернівецьке військове лісництво» мають чітку тенденцію до скорочення: з 998 тис. грн. у 2023 році до 252 тис. грн. у 2024 році (-746 тис. грн.) і повністю відсутні у 2025 році (-252 тис. грн.). Це може означати зменшення обсягів майбутніх витрат або зміну підходів до їх резервування. Інші поточні зобов'язання незначні за обсягом і демонструють стабільність: їх величина зменшилась з 38 тис. грн. у 2023 році до 28 тис. грн. у 2024 році та залишилась незмінною у 2025 році.

Тобто, у 2025 році спостерігається збільшення більшості складових поточних зобов'язань, особливо заборгованості перед бюджетом та за одержаними авансами. Це може свідчити як про розширення діяльності підприємства, так і про певні ризики щодо платоспроможності та фінансової стійкості.

Отже, можемо зробити висновок, що ДП «Чернівецьке військове лісництво» фінансує активи переважно за рахунок власних джерел, що підтверджує висока частка власного капіталу у загальному обсязі капіталу та дозволяє підприємству забезпечити високий рівень фінансової стійкості, а також незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Протягом 2023-2025

років підприємство не залучало короткострокові банківські кредити, що є позитивним моментом, адже не потрібно здійснювати витрати на сплату відсотків та погашення основної суми боргу, однак відсутність залучення додаткових коштів не дозволяє розширити обсяги виробництва підприємства, що сприяло б підвищенню прибутковості.

2.3. Аналіз майнового стану та ефективності використання майна підприємства

Стабільність фінансового становища підприємства значною мірою визначається ефективністю формування та використання його активів. У процесі господарської діяльності склад і обсяг майна підприємства постійно змінюються під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Для отримання узагальненої характеристики таких змін доцільно проводити аналіз майнового стану підприємства за допомогою системи відповідних показників.

Основні показники оцінки майнового стану ДП «Чернівецьке військово-лісництво» наведені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників оцінки основних засобів ДП «Чернівецьке військово-лісництво» за 2023-2025 роки, (розраховано за додатками А.1-Б.3)

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+/-)	
				2024 року від 2023 року	2025 року від 2024 року
1	2	3	4	5	6
Показники оцінки забезпеченості підприємства основними засобами					
Фондомісткість	0,63	0,49	0,33	-0,14	-0,16
Фондоозброєність	236,3	187,3	150,4	-49,06	-36,82
Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства	0,781	0,754	0,667	-0,03	-0,09
Показники оцінки стану основних засобів					
Коефіцієнт зносу	0,488	0,512	0,489	0,02	-0,02

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт придатності	0,512	0,488	0,511	-0,02	0,02
Коефіцієнт оновлення	0,002	0,023	0,003	0,02	-0,02
Коефіцієнт вибуття	0,00003	0,427	0,001	0,43	-0,43
Показники оцінки ефективності використання основних засобів					
Фондовіддача, грн	1,59	2,04	3,01	0,45	0,97
Рентабельність, %	1,63	1,79	3,03	0,17	1,24

Аналіз показників оцінки майнового стану ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023–2025 роки свідчить про суттєві зміни у структурі та ефективності використання основних засобів підприємства.

Так, показники забезпеченості ДП «Чернівецьке військове лісництво» основними засобами упродовж 2023–2025 років мали тенденцію до зниження. Фондомісткість у 2025 році становила 0,33 грн, що на 0,16 менше порівняно з 2024 роком та на 0,30 менше від рівня 2023 року. Це свідчить про зменшення вартості основних засобів, що припадають на одиницю виробленої продукції, та є позитивною тенденцією, оскільки вказує на підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Протягом досліджуваного періоду фондоозброєність також зменшувалася: із 236,3 тис. грн. у 2023 році до 150,4 тис. грн. у 2025 році. Зниження показника пов'язане зі перевищенням темпів скорочення вартості основних засобів, над темпами зменшення чисельності працівників підприємства. Крім того, коефіцієнт вартості основних засобів в активах підприємства скоротився з 0,781 у 2023 році до 0,667 у 2025 році, відповідно, відбувається поступове зниження частки необоротних активів у загальній структурі майна підприємства.

Аналіз показників стану основних засобів показав, що коефіцієнт зносу у 2024 році зріс до 0,512, однак у 2025 році знизився до 0,489. Водночас коефіцієнт придатності у 2025 році зріс до 0,511, що характеризує певне покращення технічного стану основних засобів. При цьому коефіцієнт оновлення основних засобів у 2024 році збільшився до 0,023, що свідчить про активніше введення нових основних засобів у цей період, проте у 2025 році

показник знову знизився до 0,003. Значне зростання коефіцієнта вибуття у 2024 році до 0,427 відбулось за рахунок списання основних засобів, тоді як у 2025 році цей показник повернувся до мінімального значення.

Позитивною тенденцією є зростання показників ефективності використання основних засобів, які зображено на рис. 2.1.

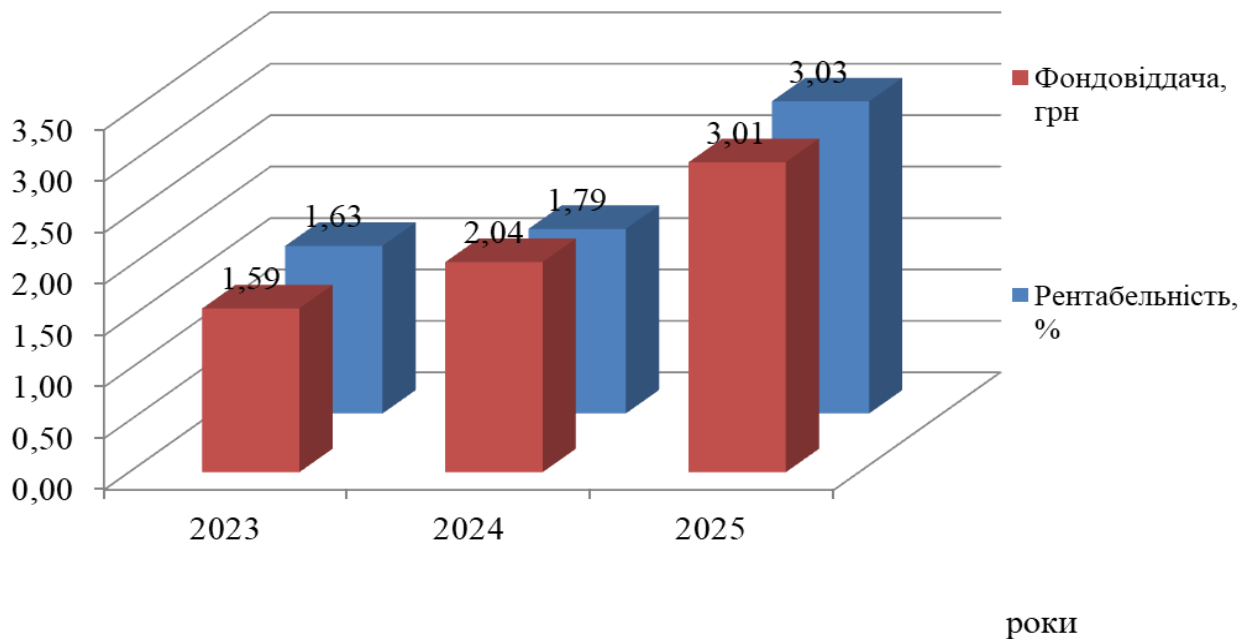

Рис. 2.1. Динаміка показників ефективності використання основних засобів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки

Фондовіддача зросла з 1,59 грн. у 2023 році до 3,01 грн. у 2025 році, що свідчить про збільшення обсягу виробленої продукції на одиницю вартості основних засобів. Також підвищилася рентабельність основних фондів: з 1,63% у 2023 році до 3,03% у 2025 році, що характеризує покращення результативності господарської діяльності підприємства та ефективніше використання його майнового потенціалу.

Отже, результати аналізу свідчать про підвищення ефективності використання основних засобів ДП «Чернівецьке військове лісництво» у 2023–2025 роках, незважаючи на скорочення їх частки у структурі активів підприємства. Це вказує на більш раціональне використання наявного майна та

покращення показників господарської діяльності підприємства.

У складі майна ДП «Чернівецьке військове лісництво» крім необоротних активів, присутні й оборотні активи, що є запорукою безперервності виробництва. Ефективність використання цих коштів виміряти за допомогою одного показника не можна, значення основних із них представлено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ДП
«Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки, (розраховано за
додатками А.1-А.3, В.1-В.3)

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+/-)	
				2024 року від 2023 року	2025 року від 2024 року
Коефіцієнт оборотності оборотних активів(поточних активів)	5,46	6,13	5,84	0,67	-0,29
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань	8,62	12,27	11,92	3,64	-0,35
Коефіцієнт оборотності товарно матеріальних запасів по виручці від реалізації	10,14	14,42	16,58	4,28	2,16
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	53,47	51,68	66,49	-1,79	14,81
Коефіцієнт оборотності готової продукції	12,51	20,00	22,09	7,49	2,09
Коефіцієнт оборотності грошових засобів	24,45	18,76	16,33	-5,69	-2,43
Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість	0,05	0,04	0,03	-0,01	0,00
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	25,64	34,28	53,76	8,64	19,47
Період погашення(інкасації) дебіторської заборгованості, днів	14,23	10,65	6,79	-3,59	-3,86
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,62	12,27	11,92	3,64	-0,35
Рентабельність оборотних активів	5,90	5,63	6,18	-0,27	0,55

Аналіз показників ефективності використання оборотних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023–2025 роки свідчить про загалом позитивні тенденції в майновому стані підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2024 році зріс з 5,46 до 6,13 оборотів, що свідчить про підвищення ефективності використання поточних активів та прискорення їх обігу. У 2025 році показник дещо знизився до 5,84 оборотів, однак залишився вищим за рівень 2023 року, що вказує на збереження достатньо високої ділової активності підприємства.

Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань ДП «Чернівецьке військове лісництво» у 2024 році збільшився на 3,64 обороти та становив 12,27, що характеризує покращення здатності підприємства своєчасно погашати короткострокові зобов'язання. У 2025 році показник незначно зменшився до 11,92 оборотів, однак залишився на високому рівні.

Позитивною тенденцією є суттєве зростання коефіцієнта оборотності товарно-матеріальних запасів: з 10,14 у 2023 році до 16,58 у 2025 році. Це свідчить про прискорення реалізації запасів та підвищення ефективності їх використання. Аналогічно коефіцієнт оборотності виробничих запасів після незначного зниження у 2024 році зріс у 2025 році до 66,49 оборотів, що є свідченням покращення організації виробничого процесу та раціонального використання ресурсів.

Коефіцієнт оборотності готової продукції протягом досліджуваного періоду зростав і у 2025 році досяг 22,09 оборотів, що свідчить про ефективну реалізацію продукції та зменшення часу її перебування на складах. Разом із тим коефіцієнт оборотності грошових коштів мав тенденцію до зниження: з 24,45 у 2023 році до 16,33 у 2025 році. Це може свідчити про збільшення залишків грошових коштів або уповільнення їх обігу в процесі господарської діяльності.

Позитивною є тенденція зменшення коефіцієнта відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість з 0,05 до 0,03, що свідчить про скорочення частки коштів, вилучених із обороту. Водночас коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс з 25,64 до 53,76 оборотів, а період її погашення скоротився з 14,23 до 6,79 днів. Це характеризує підвищення ефективності розрахунків із дебіторами та прискорення надходження коштів на підприємство.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості змінювався аналогічно показнику оборотності поточних зобов'язань, що свідчить про стабільність розрахунків із кредиторами.

оберти

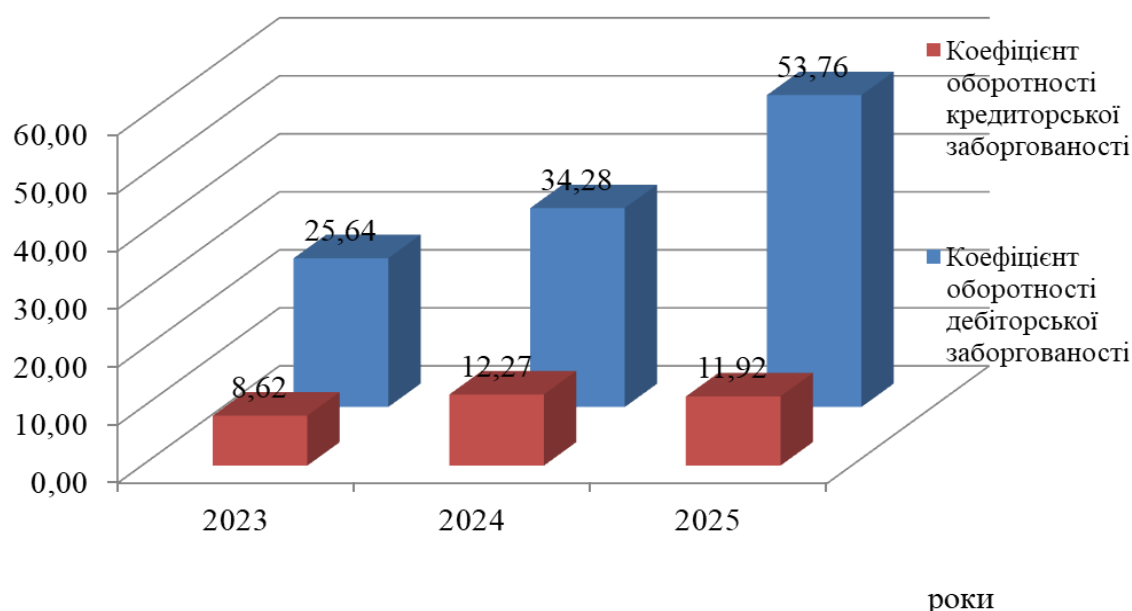

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей ДП «Чернівецьке військово-лісництво» за 2023-2025 роки

Як видно з рис. 2.2, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс у 2024 році – з 8,62 до 12,27 оборотів, однак у 2025 році дещо знизився до 11,92 оборотів. Це свідчить про достатньо активне погашення поточних зобов'язань підприємства перед кредиторами та постачальниками.

Порівняння коефіцієнтів оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей дає змогу стверджувати, що оборотність дебіторської заборгованості суттєво перевищує оборотність кредиторської заборгованості в усі досліджувані роки. Це означає, що підприємство швидше отримує кошти від дебіторів, ніж здійснює розрахунки з кредиторами. Така ситуація є позитивною для фінансового стану ДП «Чернівецьке військово-лісництво», оскільки забезпечує стабільний рух грошових коштів, підтримує ліквідність та знижує ризик виникнення дефіциту обігових коштів.

Рентабельність оборотних активів упродовж 2023–2025 років залишалася відносно стабільною та у 2025 році зросла до 6,18%, що свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів для формування прибутку.

Тобто, ДП «Чернівецьке військове лісництво» забезпечує прискорення оборотності запасів і дебіторської заборгованості, підтримує належний рівень ліквідності та поступово підвищує ефективність використання оборотного капіталу.

Загалом результати проведеного аналізу свідчать про достатньо ефективне управління майном ДП «Чернівецьке військове лісництво», підвищення ділової активності та покращення фінансової стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ

3.1. Обґрунтування основних шляхів оптимізації структури активів підприємства

Оптимізація структури активів підприємства являє собою процес формування такого співвідношення окремих видів активів, яке забезпечує ефективне здійснення виробничо-господарської діяльності, підтримання належного рівня ліквідності та підвищення результативності використання фінансових ресурсів підприємства.

Процес оптимізації активів підприємства передбачає врахування низки важливих аспектів. Насамперед необхідно орієнтуватися на перспективи розвитку основної діяльності підприємства та можливості її розширення. Формування складу активів повинно відповідати стратегічним цілям підприємства, забезпечувати реалізацію планів розвитку та враховувати можливі зміни у виробничій діяльності.

Важливим напрямом є забезпечення відповідності структури активів особливостям виробництва та реалізації продукції. Окремі види активів безпосередньо залежать від специфіки виробничого процесу, тому при їх формуванні слід враховувати зміни асортименту продукції, обсягів виробництва та умов збуту [13, с.48].

Особливу увагу необхідно приділяти вибору найбільш ефективних видів активів, здатних забезпечувати зростання прибутковості та підвищення ринкової вартості підприємства. В сучасних умовах підприємства мають можливість використовувати різні види матеріальних, нематеріальних та фінансових активів, тому при їх виборі доцільно враховувати рівень продуктивності, інноваційності, стійкість до морального зносу та здатність забезпечувати довгостроковий економічний ефект.

Одним із ключових критеріїв оптимізації є забезпечення достатньої оборотності активів. Ефективність використання вкладеного капіталу значною мірою залежить від швидкості обігу активів, тому доцільно надавати перевагу тим їх видам, які забезпечують швидке повернення вкладених ресурсів та формування прибутку.

Не менш важливим завданням є підтримання належного рівня ліквідності активів. Наявність достатньої частки високоліквідних ресурсів забезпечує своєчасне виконання підприємством своїх фінансових зобов'язань, підтримання платоспроможності та зниження ймовірності виникнення фінансових труднощів.

Крім того, оптимізація структури активів повинна бути спрямована на мінімізацію ризику втрати їх вартості у процесі використання. Різні види активів по-різному піддаються впливу інфляційних процесів, фізичного та морального зносу, псування або втрати споживчих властивостей. У зв'язку з цим підприємству необхідно формувати таку структуру активів, яка дозволить мінімізувати можливі фінансові втрати та забезпечити стабільність господарської діяльності [40, с.100].

Оптимізація структури активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» спрямована, з одного боку, на забезпечення максимально ефективного використання всіх видів активів у процесі господарської діяльності, а з іншого – на підвищення їх здатності формувати прибуток та забезпечувати стабільний розвиток підприємства. Раціональне формування складу активів дає можливість підвищити ефективність використання фінансових ресурсів, зміцнити фінансову стійкість та забезпечити належний рівень ліквідності підприємства.

З метою удосконалення структури активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» доцільно здійснювати оптимізацію активів у декілька послідовних етапів.

Перший етап передбачає оптимізацію співвідношення між необоротними та оборотними активами підприємства. При цьому важливо забезпечити достатній обсяг необоротних активів для здійснення основної діяльності

підприємства, а також сформувати необхідний рівень оборотних активів для підтримання безперервності виробничого процесу та своєчасного виконання поточних зобов'язань.

Другий етап полягає в оптимізації структури необоротних активів шляхом визначення раціонального співвідношення між їх активною та пасивною частинами. До активної частини належать машини, обладнання, транспортні засоби та інші технічні ресурси, які безпосередньо використовуються у виробничому процесі. Пасивна частина охоплює будівлі, споруди, адміністративні приміщення та інші активи, що забезпечують організацію та обслуговування діяльності підприємства. Для ДП «Чернівецьке військове лісництво» особливе значення має оновлення спеціалізованої техніки та обладнання, що сприятиме підвищенню продуктивності праці та ефективності лісгосподарської діяльності.

Третій етап передбачає оптимізацію структури оборотних активів, зокрема співвідношення між виробничими запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами. Раціональне управління оборотними активами дозволяє прискорити їх оборотність, забезпечити належний рівень ліквідності та підвищити платоспроможність підприємства [47, с.140].

Оптимізація структури активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» повинна враховувати специфіку лісгосподарської діяльності, тривалість операційного циклу, сезонний характер окремих видів робіт, а також потребу у значному обсязі матеріально-технічних ресурсів для забезпечення виробничого процесу.

Для оцінки ефективності співвідношення оборотних і необоротних активів використовується коефіцієнт маневреності активів, який визначається як відношення оборотних активів до загальної вартості активів підприємства. Даний показник характеризує рівень мобільності активів та здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Оптимізація структури необоротних активів також повинна базуватися на виявленні резервів підвищення ефективності їх використання. До основних

напрямів належать підвищення рівня завантаження основних засобів, збільшення продуктивності обладнання, скорочення простоїв техніки та більш раціональне використання виробничих потужностей. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності використання активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» та покращенню результатів його фінансово-господарської діяльності.

Оптимізація складу та структури оборотних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» повинна здійснюватися відповідно до обраної політики управління оборотними активами та бути спрямованою на забезпечення оптимального співвідношення між ефективністю їх використання і рівнем фінансового ризику. Раціональне формування оборотних активів дає можливість підтримувати безперервність виробничого процесу, забезпечувати належний рівень ліквідності та підвищувати ефективність господарської діяльності підприємства.

Процес оптимізації оборотних активів доцільно здійснювати у декілька етапів. На першому етапі, на основі проведеного аналізу оборотних активів за попередні періоди, визначаються основні резерви скорочення тривалості операційного циклу підприємства. Особлива увага приділяється зменшенню тривалості виробничого та фінансового циклів без негативного впливу на обсяги виконання робіт і реалізації продукції. Для ДП «Чернівецьке військове лісництво» це може бути досягнуто шляхом удосконалення системи постачання матеріальних ресурсів, прискорення реалізації продукції та підвищення ефективності розрахунків із контрагентами.

Другий етап передбачає оптимізацію обсягу окремих видів оборотних активів з урахуванням запланованих обсягів діяльності підприємства, обраної політики управління оборотними активами та виявлених резервів прискорення їх оборотності. При цьому важливим інструментом оптимізації виступає нормування потреби в оборотних активах та визначення оптимального періоду їх обігу.

На третьому етапі визначається загальна потреба підприємства в

оборотних активах на плановий період. Формування оптимального обсягу оборотних активів дозволяє забезпечити стабільне функціонування підприємства, своєчасне виконання поточних зобов'язань та підтримання достатнього рівня платоспроможності [5, с.154].

Впровадження стратегії оптимізації активів на ДП «Чернівецьке військове лісництво» сприятиме більш раціональному використанню фінансових ресурсів, скороченню непродуктивних витрат та підвищенню ефективності використання майна підприємства. Крім того, ефективна система управління активами забезпечить зростання продуктивності діяльності підприємства, покращення фінансових результатів та зміцнення його фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

Сучасні інформаційні технології та програмні комплекси відіграють важливу роль у підвищенні ефективності управління активами підприємства. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє забезпечити більш раціональне використання технічних ресурсів, підвищити продуктивність обладнання, скоротити витрати на його обслуговування та покращити результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для ДП «Чернівецьке військове лісництво» впровадження сучасних цифрових технологій управління активами є особливо актуальним, оскільки діяльність підприємства пов'язана з використанням значного обсягу виробничої техніки, транспортних засобів, спеціалізованого обладнання та інших матеріально-технічних ресурсів. Автоматизація процесів контролю та обслуговування активів сприятиме підвищенню ефективності їх використання, своєчасному виявленню технічних несправностей та мінімізації простоїв обладнання.

Для оптимізації управління активами можуть застосовуватися різні програмні продукти та інформаційні системи. Одним із сучасних рішень є системи управління активами, які забезпечують збір та обробку інформації про стан виробничих ресурсів у режимі реального часу. Такі системи дозволяють оперативно отримувати дані про технічний стан обладнання, рівень його

завантаження та ефективність використання, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Важливе значення мають також програмні продукти для моніторингу продуктивності обладнання та оцінки ключових показників ефективності діяльності підприємства. Використання подібних систем дозволяє автоматизувати процес збору інформації, здійснювати аналіз виробничих показників та формувати аналітичні звіти для керівництва підприємства [24].

Крім того, сучасні інформаційні технології дають можливість здійснювати профілактичне технічне обслуговування обладнання, контролювати його технічний стан та прогнозувати можливі несправності. Це дозволяє зменшити витрати на ремонт, підвищити рівень надійності виробничих активів та забезпечити безперервність господарської діяльності підприємства.

Для ДП «Чернівецьке військове лісництво» використання сучасних програмних рішень у сфері управління активами сприятиме підвищенню ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації витрат на обслуговування техніки та зміцненню фінансового стану підприємства. Впровадження цифрових технологій управління активами дозволить підвищити рівень контролю за використанням ресурсів, покращити якість управлінських рішень та забезпечити стабільний розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

Процес оптимізації активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» доцільно здійснювати з урахуванням таких основних принципів:

- забезпечення оптимального співвідношення між необоротними та оборотними активами підприємства, що дозволяє підтримувати безперервність виробничого процесу та достатній рівень ліквідності;
- формування раціональної структури необоротних активів шляхом оптимізації співвідношення між їх активною та пасивною частинами. Особливого значення при цьому набуває ефективне використання техніки, транспортних засобів, виробничого обладнання та інших активів,

безпосередньо задіяних у лісогосподарській діяльності;

- оптимізація структури оборотних активів через визначення раціонального співвідношення між виробничими запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами з метою прискорення їх оборотності та підвищення платоспроможності підприємства.

Раціональна оптимізація складу та структури активів сприятиме підвищенню ефективності діяльності ДП «Чернівецьке військове лісництво», забезпеченню більш продуктивного використання фінансових ресурсів, зміцненню фінансової стійкості та покращенню результатів господарської діяльності підприємства. Саме тому управління активами повинно розглядатися як один із важливих напрямів удосконалення системи фінансового менеджменту підприємства.

3.2. Шляхи вдосконалення системи управління джерелами формування активів підприємства

Вдосконалення системи управління джерелами формування активів підприємства є одним із пріоритетних напрямів фінансового менеджменту, оскільки саме від ефективності формування фінансових ресурсів залежить стабільність функціонування та перспективи розвитку суб'єкта господарювання. Раціональна структура джерел формування активів передбачає таке співвідношення власного та позикового капіталу, за якого забезпечується оптимальний баланс між рівнем прибутковості, фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства.

Процес удосконалення системи управління джерелами формування активів тісно пов'язаний із оцінкою особливостей використання власних і залучених фінансових ресурсів. Власний капітал забезпечує підприємству високий рівень фінансової незалежності, знижує ризик втрати платоспроможності та підвищує стійкість до негативних змін зовнішнього

середовища. Разом із тим орієнтація виключно на власні джерела фінансування може обмежувати можливості розширення діяльності та стримувати темпи оновлення й нарощення активів підприємства.

Використання позикових ресурсів, навпаки, сприяє формуванню додаткового обсягу активів, створює умови для розширення виробничої діяльності та підвищення рівня рентабельності власного капіталу. Однак надмірна залежність від залучених коштів призводить до збільшення фінансових ризиків, зростання витрат на обслуговування боргу та підвищення ймовірності виникнення фінансових ускладнень. Зі збільшенням питомої ваги позикового капіталу у структурі джерел фінансування зростає загроза порушення фінансової рівноваги підприємства [27, с.36].

Таким чином, ефективне управління джерелами формування активів підприємства повинно бути спрямоване на забезпечення оптимального співвідношення між власними та позиковими ресурсами. Це дає можливість підтримувати достатній рівень ліквідності й фінансової стійкості, забезпечувати своєчасне фінансування господарської діяльності та створювати передумови для підвищення ефективності використання активів.

Дослідження наукових підходів до управління фінансовими ресурсами свідчить, що більшість учених виокремлює декілька основних методів удосконалення структури джерел формування активів підприємства, які спрямовані на підвищення результативності фінансової діяльності та зміцнення фінансового стану підприємства (рис. 3.1).

Для підвищення обґрунтованості та практичної цінності проведеного дослідження доцільним є визначення оптимальної структури джерел формування активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» із використанням основних методичних підходів, що застосовуються у фінансовому менеджменті. Це дає можливість оцінити ефективність використання власного та позикового капіталу, визначити рівень фінансового ризику та сформулювати напрями вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства.

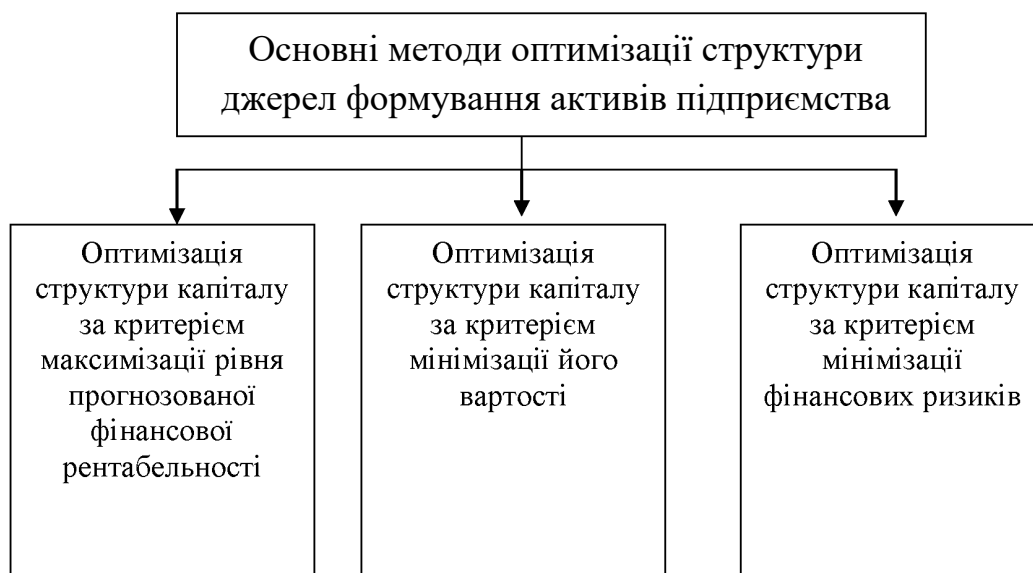

Рис. 3.1. Основні методи оптимізації структури джерел формування активів підприємства

Відповідно до методичного підходу, запропонованого І.О. Бланком, одним із важливих етапів аналізу є оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності. Даний метод засновано на використанні механізму фінансового левериджу, який дозволяє оцінити вплив позикового капіталу на рівень прибутковості власних фінансових ресурсів підприємства.

Ефект фінансового левериджу визначається за формулою:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) \times (\text{КВРа} - \text{ВКпк}) \times \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} \quad (3.1)$$

де Спп – ставка податку на прибуток підприємства;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів підприємства, %;

ВКпк – середній розмір відсотків за користування кредитними ресурсами, %;

ПК – середня величина позикового капіталу підприємства;

ВК – середня величина власного капіталу підприємства [32, с. 207].

Сутність фінансового левериджу полягає у тому, що залучення позикових коштів може позитивно впливати на рівень рентабельності власного капіталу підприємства. Використання кредитних ресурсів за умови ефективного їх вкладення дає можливість збільшити обсяги активів, розширити масштаби

діяльності та підвищити фінансові результати підприємства.

Для ДП «Чернівецьке військове лісництво» застосування позикових ресурсів може сприяти оновленню матеріально-технічної бази, фінансуванню заходів із відновлення лісових насаджень, придбанню спеціалізованої техніки та забезпеченню безперервності господарської діяльності. Водночас використання позикового капіталу супроводжується необхідністю своєчасного погашення основної суми боргу та сплати відсотків, що збільшує фінансове навантаження на підприємство.

Зростання частки позикових ресурсів у структурі капіталу підвищує рівень фінансового ризику та може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства. Саме тому при формуванні оптимальної структури джерел фінансування важливо забезпечити раціональне співвідношення між власним і залученим капіталом, яке дозволить підтримувати належний рівень рентабельності та мінімізувати ризик втрати платоспроможності [40, с.98].

З метою оцінки ефективності використання фінансового левериджу доцільно здійснити розрахунок його показників для ДП «Чернівецьке військове лісництво» за досліджуваний період. Результати проведених розрахунків доцільно подати у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка ефекту фінансового левериджу ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+/-)	
				2024 року від 2023 року	2025 року від 2024 року
Валова рентабельності активів, %	16,92	33,92	29,04	17,00	-4,88
Середня розрахункова ставка відсотку, %	19,4	16,1	15,4	-3,30	-0,70
Позикові кошти, тис. грн.	2657	1644	3350	-1013,00	1706,00
Власні кошти, тис. грн.	19351	12127	14025	-7224,00	1898,00
Диференціал фінансового левериджу	-2,48	17,82	13,64	20,30	-4,18
Плече фінансового левериджу	0,14	0,14	0,24	0,00	0,10
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,00	0,00
Ефект фінансового левериджу	-0,28	1,98	2,67	2,26	0,69

Ефект фінансового левериджу ДП «Чернівецьке військове лісництво» у 2023 році мав від'ємне значення (-0,28), що було зумовлено перевищенням середньої ставки відсотка за кредитами (19,4%) над валовою рентабельністю активів (16,92%). Це свідчило про неефективність використання залучених коштів у зазначеному періоді.

У 2024 році ситуація суттєво покращилась: валова рентабельність активів зросла до 33,92%, тоді як середня ставка відсотка знизилася до 16,1%. У результаті диференціал фінансового левериджу став додатним і становив 17,82, а ефект фінансового левериджу зріс до 1,98. Це свідчить про позитивний вплив позикового капіталу на прибутковість власних коштів підприємства.

Протягом 2025 року ефект фінансового левериджу продовжив зростати та досяг 2,67, що пов'язано зі збільшенням обсягу позикових коштів і підвищенням плеча фінансового левериджу до 0,24. Незважаючи на певне зниження валової рентабельності активів до 29,04%, рівень прибутковості залишався вищим за середню ставку кредитування, що забезпечило позитивний фінансовий результат від використання залучених ресурсів.

Для оцінки впливу структури капіталу на результати діяльності підприємства доцільно дослідити зміну ефекту фінансового важеля залежно від збільшення частки позикового капіталу у загальному обсязі фінансових ресурсів. Зростання питомої ваги залучених коштів спричиняє зміну плеча фінансового левериджу та безпосередньо впливає на рівень прибутковості власного капіталу підприємства. З метою визначення ефективності використання позикових ресурсів проведено розрахунок ефекту фінансового важеля за різних варіантів структури капіталу. Результати розрахунків наведено у табл. 3.2.

Дані табл. 3.2 свідчать про суттєвий вплив структури капіталу на рівень прибутковості власних коштів ДП «Чернівецьке військове лісництво». Зі збільшенням частки позикового капіталу коефіцієнт рентабельності власного капіталу поступово зростає: з 23,82% при відсутності позикових коштів до 51,79% при коефіцієнті фінансового левериджу 2,5.

Таблиця 3.2

Динаміка коефіцієнта фінансової рентабельності при різних значеннях коефіцієнта фінансового важеля ДП «Чернівецьке військове лісництво»

Показник	Варіант						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Сума власного капіталу, тис. грн.	14025	14025	14025	14025	14025	14025	14025
Можлива сума позикового капіталу, тис. грн.	0	3506	7013	14025	21038	28050	35063
Загальна сума капіталу, тис. грн.	14025	17531	21038	28050	35063	42075	49088
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0,25	0,5	1	1,5	2	2,5
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	29,04	29,04	29,04	29,04	29,04	29,04	29,04
Ставка відсотка за кредит без ризику, %	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4
Премія за ризик, %	0	0	0,5	1	1,5	2	2,5
Ставка відсотка за кредит з урахуванням ризику, %	15,4	15,4	15,9	16,4	16,9	17,4	17,9
Сума валового прибутку без відсотків за кредит, тис. грн.	4073	5092	6110	8147	10184	12220	14257
Сума сплачених відсотків за кредит, тис. грн.	0	540	1080	2160	3240	4320	5400
Сума валового прибутку з урахуванням % за кредит, тис. грн.	4073	4552	5030	5987	6944	7901	8857
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума податку на прибуток, тис. грн.	733	819	905	1078	1250	1422	1594
Сума чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства, тис. грн.	3340	3732	4125	4909	5694	6478	7263
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	23,82	26,61	29,41	35,00	40,60	46,19	51,79
Ефект фінансового левериджу	0,00	0,50	-0,15	-4,89	-14,21	-28,12	-46,62

Позитивна динаміка пояснюється тим, що валова рентабельність активів підприємства (29,04%) перевищувала середню ставку відсотка за кредит навіть з урахуванням премії за ризик. Це забезпечило зростання суми чистого

прибутку, який залишався у розпорядженні підприємства, з 3340 тис. грн. до 7263 тис. грн.

За результатами здійснених розрахунків можна стверджувати, що найбільш ефективним є 4 варіант структури капіталу, за якого коефіцієнт фінансового левериджу становить 1. Саме при такому співвідношенні власного та позикового капіталу забезпечується оптимальне поєднання рівня рентабельності власного капіталу та допустимого рівня фінансового ризику. Рентабельність власного капіталу у даному випадку досягає 35,0 %, що є значно вищим порівняно з варіантом повного самофінансування.

Подальше збільшення частки позикових коштів хоча і сприяє зростанню рентабельності власного капіталу, проте супроводжується суттєвим підвищенням фінансових ризиків та від'ємним значенням ефекту фінансового левериджу, що може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства. Тому саме 4 варіант можна вважати найбільш збалансованим та економічно доцільним для підприємства.

Отже, здійснення багатоваріантних розрахунків із застосуванням механізму фінансового левериджу дає можливість визначити найбільш ефективне співвідношення власного та позикового капіталу, за якого забезпечується підвищення рівня фінансової рентабельності підприємства. Саме оптимальне поєднання джерел фінансування сприяє зростанню ефективності використання капіталу та покращенню фінансових результатів діяльності підприємства.

Наступним етапом дослідження є оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Цей підхід базується на попередньому визначенні вартості залученого і власного капіталу залежно від умов їх обслуговування та формування, а також на проведенні багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу підприємства.

При цьому використання власних фінансових ресурсів також має певну вартість, яка визначається на рівні прогнозованих дивідендних виплат для забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. Водночас вартість

позикового капіталу розраховується із врахуванням податкового коректора, адже витрати на сплату процентів за кредитами включаються до витрат підприємства та зменшують базу оподаткування податком на прибуток [47, с.143]. Результати оптимізації структури капіталу за даним методом наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Оптимізація структури капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» за критерієм мінімізації його вартості

Показник	Варіант						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Варіанти структури капіталу, %							
а) власний капітал	100	80	67	50	40	33	29
б) позиковий (кредит)	0	20	33	50	60	67	71
Варіанти структури капіталу, тис. грн а) власний капітал	14025	14025	14025	14025	14025	14025	14025
б) позиковий (кредит)	0	3506	6910	14025	21038	28486	34364
Рівень передбачених дивідендних виплат, %	13	13	13	13	13	13	13
Рівень ставки процента за кредит з урахуванням премії за ризик, %	15,4	15,4	15,9	16,4	16,9	17,4	17,9
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Рівень ставки процента за кредит з урахуванням податкового коректора	12,63	12,63	13,04	13,45	13,86	14,27	14,68
Вартість складових елементів капіталу, %:							
а) власної частини капіталу	13,00	10,40	8,71	6,50	5,20	4,29	3,77
б) позикової частини	0,00	2,53	4,30	6,72	8,31	9,56	10,42
Середньозважена вартість капіталу, %	13,00	12,93	13,01	13,22	13,51	13,85	14,19

За результатами оптимізації структури капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу можна зробити висновок, що найбільш ефективним є II варіант структури капіталу. У цьому випадку середньозважена вартість капіталу становить 12,93%, що є найнижчим значенням серед усіх запропонованих

варіантів.

Отримані результати свідчать про те, що помірне залучення позикового капіталу у розмірі 20 % дозволяє підприємству знизити загальну вартість фінансових ресурсів за рахунок ефекту податкового коректора та дешевшої вартості кредитних коштів порівняно з власним капіталом. Водночас подальше збільшення частки позикового капіталу призводить до поступового зростання середньозваженої вартості капіталу через підвищення фінансового ризику та збільшення вартості кредитних ресурсів.

Таким чином, для ДП «Чернівецьке військово-лісництво» найбільш доцільною є структура капіталу, за якої 80% становить власний капітал і 20% — позиковий, оскільки саме вона забезпечує мінімальні витрати на формування капіталу та сприяє підтриманню фінансової стійкості підприємства.

Одним із важливих напрямів удосконалення системи управління джерелами формування активів підприємства є оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків. Даний підхід передбачає визначення такого співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечує достатній рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства при мінімальному ризику втрати фінансової рівноваги.

Для ДП «Чернівецьке військово-лісництво» мінімізація фінансових ризиків має особливе значення, оскільки надмірне залучення позикових ресурсів може призвести до зростання фінансового навантаження та погіршення показників фінансової стійкості. У зв'язку з цим найбільш доцільною є помірна частка позикового капіталу, яка дозволяє забезпечити ефективне фінансування діяльності підприємства без суттєвого підвищення ризику неплатоспроможності.

Отже, проведені дослідження показали, що ефективне управління джерелами формування активів ДП «Чернівецьке військово-лісництво» повинно базуватися на раціональному поєднанні власного та позикового капіталу. За результатами проведених розрахунків встановлено, що найбільш оптимальним

є помірне використання позикових ресурсів, оскільки воно забезпечує підвищення рентабельності власного капіталу, мінімізацію середньозваженої вартості капіталу та підтримання належного рівня фінансової стійкості підприємства. Запропоновані напрями вдосконалення структури джерел фінансування сприятимуть підвищенню ефективності використання активів, зміцненню фінансового стану та забезпеченню стабільного розвитку підприємства у перспективі.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження теоретичних підходів до визначення сутності активів встановлено, що активи є сукупністю матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів, які перебувають під контролем підприємства, використовуються у процесі господарської діяльності та забезпечують отримання економічних вигід у майбутньому. Вони формують майновий потенціал підприємства та виступають основою його функціонування і розвитку. Формування активів підприємства відбувається за рахунок як власних так і позикових джерел фінансування.

Важливою складовою аналізу фінансового стану підприємства є оцінка його майнового стану, яка спрямована на визначення структури активів, джерел їх формування й ефективності використання майнових ресурсів. Результати такої оцінки забезпечують інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Аналіз складу активів, джерел їх формування та ефективності використання майна ДП «Чернівецьке військове лісництво» за 2023-2025 роки дає можливість стверджувати про поступове покращення структури майна та підвищення ефективності його використання, хоча окремі показники характеризуються нестабільною динамікою.

Загальна вартість активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» протягом досліджуваного періоду змінювалася нерівномірно. У 2024 році вона скоротилася з 22008 тис. грн. до 13771 тис. грн., або на 8237 тис. грн. (37,4%), однак у 2025 році зросла до 17375 тис. грн., що на 3604 тис. грн (26,2%) більше в порівнянні із попереднім роком. При цьому структура активів змінилася у напрямі підвищення частки оборотних активів: їх питома вага збільшилася з 21,05% до 35,80%, тоді як частка необоротних активів, відповідно, зменшилася з 78,95% до 64,20%. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів зріс із 0,27 до 0,56, що свідчить про підвищення мобільності ресурсів та

ліквідності підприємства.

Структура необоротних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» залишалася стабільною та характеризувалась домінуванням основних засобів, частка яких упродовж 2023-2025 років перевищувала 98,7%. Їхня вартість зменшилася з 17290 тис. грн. у 2023 році до 11086 тис. грн. у 2025 році, або на 6204 тис. грн. (35,9%). Водночас частка відстрочених податкових активів залишалася незначною та не перевищувала 1,3% загального обсягу необоротних активів.

У складі оборотних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» найбільшу частку займали запаси та грошові кошти. Вартість запасів зросла із 2022 тис. грн. до 2687 тис. грн., або на 665 тис. грн. (32,9%), а обсяг грошових коштів та їх еквівалентів збільшився з 1510 тис. грн. до 2341 тис. грн., або на 831 тис. грн. (55,0%). Частка грошових коштів у структурі оборотних активів зросла з 32,60% до 37,64%, що позитивно характеризує ліквідність підприємства. Одночасно дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги скоротилася з 727 тис. грн. до 589 тис. грн., а її питома вага зменшилася з 15,70% до 9,47%, що свідчить про покращення платіжної дисципліни контрагентів.

Аналіз джерел формування активів показав, що підприємство фінансує свою діяльність переважно за рахунок власного капіталу. Його частка у структурі капіталу протягом 2023-2025 років становила від 80,72% до 88,06%, що характеризує високий рівень фінансової незалежності. Загальна величина власного капіталу у 2025 році склала 14025 тис. грн., що на 5326 тис. грн. (27,5%) менше порівняно з 2023 роком. Основною складовою власного капіталу залишався капітал у дооцінках, обсяг якого становив 12636 тис. грн., або понад 90% власного капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво».

Позитивною тенденцією є поступове скорочення непокритого збитку. Якщо у 2023 році його величина становила 260 тис. грн., то у 2025 році — 149 тис. грн., що свідчить про зменшення збитковості на 111 тис. грн. (42,7%). Водночас резервний капітал протягом усього аналізованого періоду був

відсутній, що підвищує фінансові ризики підприємства.

У структурі позикового капіталу ДП «Чернівецьке військове лісництво» спостерігалось зростання поточних зобов'язань. Їх обсяг збільшився з 2657 тис. грн. у 2023 році до 3350 тис. грн. у 2025 році, або на 693 тис. грн. (26,1%). Найбільше зросли: кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – з 959 тис. грн. до 1425 тис. грн (+48,6%) та за одержаними авансами – з 358 тис. грн. до 1054 тис. грн. (+194,4%). При цьому довгострокові зобов'язання протягом досліджуваного періоду були відсутні.

Аналіз майнового стану показав покращення ефективності використання основних засобів. Фондомісткість знизилася з 0,63 до 0,33 грн, що вказує на скорочення вартості основних засобів на одиницю продукції. Фондовіддача, навпаки, зросла з 1,59 грн. до 3,01 грн., або на 89,3%, що характеризує підвищення ефективності використання основних фондів. Рентабельність основних засобів збільшилася з 1,63 % до 3,03 %, тобто майже вдвічі.

Показники технічного стану основних засобів залишалися відносно стабільними. Коефіцієнт зносу у 2025 році становив 0,489, а коефіцієнт придатності — 0,511, що свідчить про задовільний технічний стан матеріально-технічної бази ДП «Чернівецьке військове лісництво». Водночас коефіцієнт оновлення у 2025 році становив лише 0,003, що вказує на низькі темпи оновлення основних засобів.

Аналіз ефективності використання оборотних активів засвідчив позитивні зміни у швидкості їх обігу. Коефіцієнт оборотності оборотних активів ДП «Чернівецьке військове лісництво» зріс з 5,46 до 5,84 оборотів, а коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів – з 10,14 до 16,58 оборотів, або на 63,5%. Оборотність дебіторської заборгованості збільшилася з 25,64 до 53,76 оборотів, тоді як період її погашення скоротився з 14,23 до 6,79 днів, що вказує на прискорення надходження коштів від покупців. Рентабельність оборотних активів також зросла з 5,90% до 6,18%, підтверджуючи підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що у 2023–2025 роках ДП

«Чернівецьке військове лісництво» зберігало високий рівень фінансової незалежності, підвищувало ліквідність та ефективність використання майна. Однак, оптимізація структури активів підприємства повинна здійснюватися шляхом забезпечення раціонального співвідношення між необоротними та оборотними активами, удосконалення структури основних засобів і підвищення ефективності використання оборотного капіталу. Особливу увагу доцільно приділити оновленню виробничої техніки, прискоренню оборотності запасів, скороченню дебіторської заборгованості та підтриманню належного рівня ліквідності. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню продуктивності діяльності підприємства, зміцненню фінансової стійкості та зростанню ефективності використання майна.

Важливим напрямом удосконалення управління активами є впровадження сучасних цифрових технологій та спеціалізованих інформаційних систем, які забезпечують контроль за технічним станом обладнання, оптимізацію його завантаження, скорочення простоїв і витрат на обслуговування. Це дозволить підвищити результативність використання матеріально-технічної бази підприємства та покращити якість управлінських рішень.

За результатами оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності найбільш ефективним визначено варіант із коефіцієнтом фінансового левериджу 1,0, за якого рентабельність власного капіталу становить 35,0%. Водночас оптимізація за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу показала, що найнижче значення WACC (12,93%) досягається за структури фінансування, де 80% становить власний капітал, а 20 % — позиковий. Отже, для ДП «Чернівецьке військове лісництво» найбільш доцільною є політика помірною використання позикових коштів, яка забезпечує зростання прибутковості власного капіталу, мінімізацію вартості фінансових ресурсів та підтримання належного рівня фінансової стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій О. М., Койнак В. В. Генезис теоретичних підходів до управління активами підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2023. № 3-4. С. 149-160.
2. Бержанір І.А. Діагностика майнового стану підприємства. *Вісник Донецького національного університету. Серія: Економіка і право*. 2015. № 1. С. 35-38.
3. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилякова О. В. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посіб. Х.: ХДУХТ, 2017. 197 с.
4. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навч. курс. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2005. 656 с.
5. Великий Ю. В., Нетудихата К. Л. Аналіз динаміки, структури та використання оборотних активів підприємств машинобудування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 23(3). С. 152-156 .
6. Вівчар О.Й., Саварин В.М. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.5. С. 146-150.
7. Волчек Р. М. Аналітичне забезпечення управління оборотними активами підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. № 11-12. С. 61-66.
8. Горбаль Н.І., Борбулевич В.З. Процесний підхід щодо оцінювання майнового стану підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2012. № 727. С. 205-210.
9. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Веленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підруч. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
10. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб., Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.

11. Жук О. С. Оцінка стану та структури активів підприємства. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка*. 2016. Вип. 3. С. 16-20.

12. Захарова Н.Ю. Оцінка майнового стану підприємств в системі забезпечення фінансового менеджменту. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. № 2 (37). С. 181-191.

13. Зейнієв Т. Г., Замелюхіна А. О. Інструменти підвищення ефективності фінансового управління активами та пасивами підприємства. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 4. С. 47-51.

14. Іонін Є.Є. Оцінка майнового стану підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н.: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Донецьк, 2007. 35 с.

15. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент: підруч. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. 478 с.

16. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 3. С. 34-40.

17. Крупка М. І., Ковалюк О. М., Коваленко В. М. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

18. Кустріч Л. О. Управління оборотними активами підприємств у системі фінансового менеджменту. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2024. № 4(2). С. 36-42.

19. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.

20. Мельник Т. Ю., Свірко С. В. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 1. С. 8-16.

21. Мізіна О.В. Інструментарій оцінки ефективності використання майна підприємства. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: Економічна*. 2012. Вип. 41. С. 188-

195.

22. Мінняло В. П., Негоденко В. С., Копотієнко Т. Ю., Овчарик Р. Ю. Внутрішній контроль та аналіз оборотних активів підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2024. № 1(2). С. 140-147.

23. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. К.: Цент учбової літератури, 2011. 712 с.

24. Надбережна Т.А. Вплив структуризації власного капіталу на організацію бухгалтерського обліку. *Економічні науки*. 2010. № 15 (1). URL: http://www.nbuv.gov.ua/ujrn/soc_gum/Evu/2010_15_1/Nadber.pdf.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

26. Нікольчук Ю., Урбан А. Активи підприємства: теоретичне визначення та економічна сутність. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 4. С. 318-323.

27. Островська О. А., Юркевич О. М., А. О. Зінченко, А. А. Павленко. Методичні аспекти аналізу складу, структури та ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 5. С. 32-45.

28. Павелко О. В., Миронець М. А., Попчук Д. О. Економічна сутність, оцінка та класифікація необоротних активів як підґрунтя для їх обліку та ефективного використання підприємницького потенціалу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2024. Вип. 2. С. 114-130.

29. Петренко Н.І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики. Житомир: ЖДТУ, 2012. 544 с.

30. Петруня Н. В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів підприємств. *Економічні інновації*. 2010. Вип. 41. С. 186-194.

31. Пилипенко О.І. Облік та аналіз власного капіталу: теорія і практика : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2005. 20 с.

32. Поддєрьогін А. М., Бабяк Н. Д., Білик М. Д. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. К.: КНЕУ, 2017. 534 с.

33. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О.К. Добикіна, В.С. Рижиков, С.В. Касьянюк та ін. К.: Центр учбової літератури, 2007. 208 с.

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. №242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.

35. Романчук К.В. Змістове наповнення понять «майно», «активи» в національній обліковій практиці. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2012. № 1. С. 206-211.

36. Семакіна Д. Е., Фесенко В. В. Удосконалення методу аналізу ефективності управління активами підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Т. 32(71), № 5. С. 38-42.

37. Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. В., Атаманчук З. А., Свелеба Н. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: Растр-7, 2018.

38. Скриньковський Р.М., Семчук Ж.В., Коваль Н.М. Експрес-діагностика майнового стану підприємства. *Бізнес Інформ*. 2015. № 11 (454). С. 220-225.

39. Стельмах М. В., Дейнека М.Ф. Методичні аспекти оцінки майнового стану підприємства. *Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу ТНЕУ*. 2009. Вип. 4. С. 287-290.

40. Тітенко З. М., Пасічний В. А. Підвищення ефективності управління

активами підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 2. С. 95-103.

41. Трикіло А. І., Драгун А. О., Жюдін Ф. М. Методичний підхід до формування портфелю активів підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 171-183.

42. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Астроя, 2020. 434 с.

43. Хмелевська А.В., Незборецька Г.М. Власний капітал за атрибутами об'єкту бухгалтерського обліку. *Сталий розвиток економіки*. 2011. № 4. С. 192-194.

44. Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Суліменко Л.А. Фінансовий аналіз: підручник. 5-те вид., доп. Житомир: ПП «Рута», 2012. 609 с.

45. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підруч. Київ. нац. ун-тім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2013. 375 с.

46. Щербина В.С. Господарське право: підручник 4-те вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2009. 640 с.

47. Яременко Л. М., Макарчук І. М., Бурдонос Л. І., Біденко В. І. Аналіз та управління активами сучасного підприємства. *Агросвіт*. 2025. № 4. С. 139-145.

48. Ярмак О. В., Махортов Д. В. Економічна сутність поняття активів та пасивів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. - С. 306-309.

49. Giannopoulos G., Smith H., Theocharidou M. The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual model. EUR 30585 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123305>.

50. Schragenheim E. Management dilemmas: the theory of constraints approach to problem identification and solutions. Boca Raton: St. Lucie Press. 1999. 209 p.